

Loonbeslag en loonoverdracht

J. Boncquet en L. Decaluwe

Aangezien de wetgever een bijzondere bescherming heeft verleend aan het loon, rijzen specifieke problemen wanneer een schuldeiser van de werknemer aanspraak wil maken op diens loon. De wettelijke bepalingen betreffende loonbeslag, loonoverdracht en loondelegatie, die onlangs nog aan belang heeft gewonnen, worden behandeld in het licht van de recente rechtspraak. Na enkele beschouwingen over wat hier onder loon moet worden verstaan en het bedrag dat voor beslag of overdracht vatbaar is, wordt uitvoerig ingegaan op de procedures voor loonbeslag en loonoverdracht. Tenslotte komen de verschillende vormen van samenloop aan bod.

Comme le législateur a accordé une protection spéciale à la rémunération des travailleurs, des problèmes particuliers surgissent quand un tiers - créancier s'adresse directement à l'employeur afin de percevoir cette rémunération jusqu'à liquidation de sa créance. Les dispositions légales qui régissent la saisie, la cession et la délégation de rémunérations, pour laquelle il y a eu récemment une extension du champ d'application, sont traitées dans le cadre de la jurisprudence récente. Après quelques considérations introductives sur la notion de rémunération et la quotité saisissable ou cessible, les procédures de saisie et cession de rémunération, ainsi que les problèmes de concours de créanciers sont traités 'in extenso'.

Due to the special protection of the wages, specific problems arise when a third creditor wants to prevent payment to the employee. The various legal aspects of attachment, transfer and delegation of wages, the applicability of which has recently been extended, are dealt with in the light of recent jurisprudence. Some preliminary considerations on what is to be understood by wages in this context and to what extent they are susceptible to attachment or transfer, are followed by an extensive treatment of the procedures laid down in the law. Finally, the various forms of concurrence of creditors are discussed.

§ I. INLEIDENDE BEGRIPPEN

Loon

Alvorens over te gaan tot de begrippen loonbeslag en loonoverdracht moeten wij even stilstaan bij het begrip *loon*.

Reeds in het dagelijks taalgebruik stellen we vast dat loon geen eenduidig begrip is.

Ook op juridisch vlak dekt het begrip loon verschillende ladingen naargelang het gaat om arbeidsrecht, sociale zekerheid of belastingsrecht.

Het loon is in de verhouding werkgever-werknemer één van de wezenlijke elementen van de individuele arbeidsovereenkomst. Het is in beginsel de *tegenprestatie van de geleverde arbeid* (1).

Het Sociaalrechtelijk Woordenboek definieert loon als volgt: "voordelen, welke krachtens een overeenkomst tot het verrichten van arbeid, toekomen aan de partij die zich verbonden heeft arbeid te verrichten". Met betrekking tot de omschrijving van het loon vindt men ook een nadere bepaling in artikel 2 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers (2):

Deze wet verstaat onder loon:

- 1° het loon in geld waarop de werknemer ingevolge zijn dienstbetrekking recht heeft ten laste van de werkgever;
- 2° de fooien of het bedieningsgeld waarop de werknemer recht heeft ingevolge zijn dienstbetrekking of krachtens het gebruik;
- 3° de in geld waardeerbare voordelen waarop de werknemer ingevolge zijn dienstbetrekking recht heeft ten laste van de werkgever.

De Koning kan, op voorstel van de Nationale Arbeidsraad, het begrip "loon", zoals omschreven in het eerste lid, uitbreiden.

Voor de toepassing van deze wet worden evenwel niet als loon beschouwd de vergoedingen door de werkgever rechtstreeks of onrechtstreeks betaald:

- 1° als vakantiegeld;
- 2° welke moeten worden beschouwd als een aanvulling van de vergoedingen verschuldigd ten gevolge van een arbeidsongeval of een beroepsziekte;
- 3° welke moeten worden beschouwd als een aanvulling van de voordelen toegekend voor de verschillende takken van de sociale zekerheid.

Oorspronkelijk werd het begrip loon met betrekking tot de beperkingen van beslag en overdracht nog verder uitgediept in dezelfde wet onder het hoofdstuk V: Beslag en overdracht van het loon, artikelen 24, 25 en 26.

Deze werden echter opgeheven bij het invoeren van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967 en daarin vindt men onder deel V, titel I, hoofdstuk V: Goederen die niet in beslag kunnen worden genomen, artikelen 1409 tot 1412 de inhoud van deze bepalingen terug (3).

Rechtspraak en rechtsleer zijn het ook lang niet eens omtrent de bepaling van het begrip loon. Verschillende moeilijkheden rijzen in verband met de dertiende maand, eindejaarspremies, winstaanden, opzeggingsvergoedin-

(1) BLANPAIN, R., *Schets van het Belgisch Arbeidsrecht*, Brugge, die Keure, 1986, 127-129.

(2) hierna verkort: Wet op de loonbescherming.

(3) HUISMAN, F. en TROCLET, M., "La rémunération: saisie et cession", *J.T.T.*, 1983, 43.

gen. In onze uiteenzetting zal dit ten zeerste van belang blijken te zijn voor de bepaling van het voor het *beslag of overdracht vatbaar gedeelte*. Het loon valt onder de bescherming van de Wet op de loonbescherming; wat bijgevolg niet als loon kan beschouwd worden geniet deze bescherming niet.

Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht

De artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet bepalen dat ieder die persoonlijk verbonden is, gehouden is zijn verbintenissen na te komen onder verband van al zijn goederen. Deze strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor de schuldeisers.

Loonbeslag, — delegatie, en — overdracht zijn drie middelen om betaling — uitvoering van de overeenkomst — te bekomen. De rechten van de schuldeisers zijn niet absoluut; ook de schuldenaar heeft rechten; zijn loon is wettelijk beschermd (4).

Loonbeslag

Dit is een beslag onder derden, een middel van tenuitvoerlegging wanneer een uitvoerbare titel voorhanden is (art. 1539 e.v. Ger. W.) of na toelating van de beslagrechter.

Bij een beslag wordt een vermogensbestanddeel van de debiteur onder de macht van justitie gebracht met het oog op tegeldemaking en verdeling onder de schuldeisers.

Loondelegatie

Dit is een gerechtelijke machtiging die tot voor kort alleen aan een (gewezen) echtgenoot kon worden verleend, om de inkomsten van de andere met uitsluiting van deze laatste, zelf of rechtstreeks bij de schuldenaar ervan geheel of ten dele in ontvangst te nemen.

Deze machtiging gold toen enkel als waarborg voor de *uitvoering van de solidariteitsverplichting* tussen de echtgenoten zoals bepaald in art. 221 B.W. of een verplichting tot onderhoud voortvloeiend uit art. 301 B.W. Door de wet van 31 maart 1987 (5), werd aan deze vorm echter een veel ruimere toepassing gegeven door inlassing van het nieuwe art. 203ter B.W. Thans kan elke persoon die recht heeft op onderhoudsuitkeringen, zich bij niet naleving door de schuldenaar doen machtigen door de vrederechter. Zo verwijst art. 203ter B.W. onder meer naar de onderhouds-

(4) TOP, F., "Loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht: problemen bij de evenredige verdeling", *T.P.R.*, 1983, 363-412.

(5) Wet 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming, *B.S.*, 27 mei 1987.

plicht van ouders (ook gescheiden ouders) tegenover hun kinderen, maar ook van kinderen tegenover hun ouders en andere bloedverwanten in opgaande lijn die behoeftig zijn. Ook de wederzijdse verplichtingen van schoonzonen en -dochters tegenover hun schoonouders worden vermeld, alsook de vordering van het kind wiens afstamming langs vaderszijde niet vaststaat.

De machtiging wordt normalerwijze verleend door de vrederechter, desgevallend ook door de voorzitter van de rechtbank (art. 180 al. 5 Ger. W.). De uitvoeringsmodaliteit is in het vonnis zélf bepaald. Deze beoogt de onmiddellijke betaling zonder omweg van beslag en verdeling en verleent aan de gemachtigde een werkelijke voorrang ingeval van samenloop met andere schuldeisers.

Loonoverdracht

Dit is een overeenkomst waarbij het recht op loon, als schuldvordering, afgestaan wordt tot zekerheid van een bepaalde schuld.

De loonoverdracht in een onderhandse akte wordt volledig geregeld in de Wet op de loonbescherming.

Deze afstand beoogt de *eigendomsoverdracht* van het loon ten belope van het bedrag van de schuld en onttrekt het loon aan het verhaal van de andere schuldeisers.

§ 2. OVERDRAAGBAAR OF VOOR BESLAG VATBAAR DEEL VAN HET LOON

A. algemeen

Het artikel 1409 Ger.W. bepaalt dat :

“Bedragen uitgekeerd ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst, een leerovereenkomst, een statuut, een abonnement, alsmede die welke worden uitgekeerd aan personen die tegen loon onder het gezag van een ander persoon, arbeid verrichten buiten een arbeidsovereenkomst, kunnen onbeperkt overgedragen worden boven 30.000 fr. per kalendermaand.

Het gedeelte van die bedragen boven 23.000 fr. en tot ten hoogste 30.000 fr. per kalendermaand, kan niet worden overgedragen of in beslag genomen voor meer dan twee vijfde in totaal ; het gedeelte boven 19.000 fr. en tot ten hoogste 23.000 fr. per kalendermaand, kan niet worden overgedragen of in beslag genomen voor meer dan een vijfde in totaal.

Het gedeelte van genoemde bedragen dat 19.000 fr. per kalendermaand niet te boven gaat, is niet vatbaar voor overdracht of beslag...”. Dit betekent dat de werknemer vanaf een loon van 30.000 fr. netto, steeds 26.400 fr. overhoudt om te leven.

Volgens F. Huisman en M. Troclet (6) is de ratio legis van artikel 1409 Ger.W. gebaseerd op de algemene principes vooropgesteld door het verdrag nr. 95 van de Internationale Arbeidsorganisatie waarin bepaald wordt dat het loon slechts het voorwerp zal uitmaken van beslag of afstand met inachtneming van de bepalingen en beperkingen voorgeschreven door de nationale wet. Dit loon moet beschermd worden tegen het beslag, in de mate dat het nodig geacht wordt om het onderhoud van de werknemer en zijn familie te verzekeren.

Wij stellen dus vast dat de garantie voor de schuldeisers, die algemeen bepaald wordt in de artikelen 7 en 8 van de Hypotheekwet, beperkt wordt ten voordele van de schuldenaar-werknemer en zijn familie, die moeten kunnen genieten van een *bestaansminimum*.

Voor de berekening van het gedeelte van het loon, dat vatbaar is voor beslag of overdracht, moet men zich baseren op het netto-loon (7). Dit blijkt duidelijk uit alinea 2 van artikel 1411 Ger.W.: "... de genoemde bedragen komen slechts in aanmerking na aftrek van de afhoudingen krachtens de wettelijke bepalingen inzake belastingen, maatschappelijke zekerheid en krachtens particuliere en collectieve overeenkomsten betreffende de aanvullende voordelen van maatschappelijke zekerheid".

Er weze nog opgemerkt dat deze bedragen per kalendermaand inachtgenomen worden.

Het artikel 1409 Ger.W. voorziet ook dat de Koning, na advies van de Nationale Arbeidsraad om de twee jaar de voornoemde bedragen kan aanpassen, rekening houdend met de economische toestand. Sinds de invoering van het Gerechtelijk Wetboek in 1967 is de aanpassing slechts gebeurd in 1978 en voor het laatst in 1984 (8).

Op de algemene regeling van art. 1409 Ger.W. namelijk de trapsgewijze bepaling van het voor overdracht of beslag vatbaar gedeelte, zijn drie uitzonderingen (9).

a. Minderjarigen.

Artikel 20 van de Wet van 9 juli 1957 betreffende de verkoop op afbetaling, bepaalt dat het loon van minderjarige (zelfs ontvoogde) kinderen niet vatbaar is voor overdracht en beslag, met betrekking tot de verkopen en leningen geregeld door deze wet.

(6) HUISMAN, F. en TROCLET, M., *l.c.* p. 41, nr. 2.

(7) VANACHTER, O., "Loonbeslag en loonoverdracht: theorie en praktijk", *Or.*, 1984, 183.

(8) W. 16 juni 1978, art. 1 en 2; K.B. 18 december 1984, art. 1.

(9) VANACHTER, O., *l.c.*, 183.

b. Onderhoudsuitkeringen

Wanneer het gaat om onderhoudsverplichtingen, onder meer van gehuwden en ouders, zoals die voortvloeien uit de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (10), zijn er *geen beperkingen* voor beslag of overdracht.

c. Ontvangstmachtiging

Deze machtiging, ook loondelegatie genoemd, verschilt van beslag en overdracht van het loon. Het is een gerechtelijke beslissing die dikwijls aangewend wordt als sanctie tegenover de (gewezen) echtgenoot die zijn verplichtingen niet nakomt. Zoals hoger reeds werd uiteengezet, werd ontvangstmachtiging door de wet van 31 maart 1987 toepasselijk gemaakt op alle vormen van onderhoudsplicht, zodat de uitzonderingen op art. 1409 Ger.W. nog in ruime mate zijn toegenomen. De alimentatiegerechtigde kan de totaliteit van het loon in ontvangst nemen zodat de werknemer zelf met lege handen blijft.

In verband met het overdraagbaar gedeelte kan men zich de vraag stellen of de werknemer-overdrager zelf *op vrijwillige basis* een groter deel of geheel zijn loon kan afstaan (11). Artikel 823 Ger.W. stelt: "Afstand van rechtsvordering is slechts mogelijk met betrekking tot een recht dat mag worden prijsgegeven en waarover de partij kan beschikken". Aangezien de werknemer in principe vrij kan beschikken over zijn recht op loon, houdt dit normaal gezien in dat de werknemer ook afstand kan doen van zijn loon. Vermits het niet betalen van loon echter een misdrijf is en de Wet op de loonbescherming van openbare orde is, wordt deze vrijheid aan de werknemer ontnomen, in zijn eigen belang. Dit betekent dat de werknemer vóór de door de wet voorziene datum van betaling van het loon géén afstand kan doen van het nog te betalen loon. Hij kan dit echter wel als het misdrijf voltooid is, d.i. als er geen of onvoldoende betaling van het loon is geweest op de voorziene datum. Het slachtoffer van een misdrijf kan immers wél afstand doen van rechtsvordering met betrekking tot de burgerlijke belangen die uit het misdrijf ontstaan (12).

(10) opsomming in art. 1412 al. 1 Ger.W.

(11) cf. BOES, R., "De werking van enkele aspecten van de loonbescherming op de arbeidsrechtelijke verhouding tussen werkgever en werknemer", in *Actuele problemen van het Arbeidsrecht*, RIGAUX, M. (ed), Antwerpen, Kluwer, 1984, 386-390.

(12) art. 2046 B.W. Vgl. Arbh. Antwerpen, 21 juni 1982, *J. T. T.*, 1983, 97; Arbh. Antwerpen, 22 september 1983, *R. W.*, 1983-84, 1289.

B. Enkele speciale gevallen

Bij vergoedingen die naast het maandloon uitbetaald worden, rijst een dubbel probleem: behoren deze tot het loon — beschermd door de Wet op de loonbescherming — en moeten de voor beslag vatbare gedeelten berekend worden op de samengevoegde bedragen of op de bedragen afzonderlijk?

1. *Vakantiegeld*

Hoewel vakantiegeld niet als loon beschouwd wordt in artikel 2 van de Wet op de loonbescherming en dus ook niet de bescherming van deze wet geniet, bepaalt art. 1410 §1 al. 6 Ger.W. dat op het vakantiegeld ook artikel 1409 Ger.W. van toepassing is, d.i. de trapsgewijze vatbaarheid voor beslag of overdracht.

Inzake de vraag of bij uitbetaling van loon en vakantiegeld terzelfdertijd de grenzen toepasbaar zijn op de aparte bedragen dan wel op de som van beide, biedt artikel 1411 Ger.W. een duidelijk antwoord: “Komen iemand tegelijk de bedragen toe bedoeld in artikel 1409 Ger.W. (hier loon) en pensioenen etc. als bedoeld in art. 1410 §1 (hier vakantiegeld), dan worden die bedragen samengevoegd tot bepaling van het voor overdracht of beslag vatbaar gedeelte...”.

Deze oplossing is dus duidelijk *nadelig* voor de werknemer gezien het integraal voor beslag en overdracht vatbaar gedeelte groter wordt (13).

2. *Sociale (zekerheids)uitkeringen*

Naast zijn loon kan de werknemer ook andere geldelijke voordelen zoals sociale uitkeringen ontvangen. Volgens art. 1410 §1 Ger.W. worden deze bedragen — uitkeringen van sociale zekerheid en vergoedingen verschuldigd krachtens de wetten op het beroepsrisico — eveneens beperkt door de grenzen van beslagvatbaarheid en moeten deze eveneens samengeteld worden met het loon, om het voor overdracht of beslag vatbaar gedeelte te bepalen.

In de praktijk zal van deze samenvoeging niet veel terecht komen omdat deze bedragen meestal niet door de werkgever uitgekeerd worden (14).

3. *Eindejaarspremie — dertiende maand*

Hier kan men zich de vraag stellen of deze bedragen als loon moeten beschouwd worden.

(13) cf. VANACHTER, O., *l.c.*, 184.

(14) cf. TOP, F., en DEGEYTER, K., “Over loonbeslag, loondelegatie en loonoverdracht”, *Or.*, 1986, 107-116.

In het nu opgeheven artikel 24 van de Wet op de loonbescherming, werd bepaald dat giften door de werkgever niet als loon beschouwd werden en integraal voor beslag en overdracht vatbaar waren.

Volgens het Hof van Cassatie echter moet de eindejaarspremie als loon beschouwd worden, zelfs wanneer zij door partijen als een *gift* voorgesteld wordt en de werknemer er voor de toekomst geen recht op heeft (15).

Zij wordt dus beschouwd als zijnde een bedrag uitgekeerd ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst zoals bepaald in art. 1409 Ger.W. De grenzen van beslagvatbaarheid zijn dan ook van toepassing en bij samenloop met andere lonen moeten deze samengevoegd worden ter bepaling van het voor beslag of overdracht vatbaar gedeelte.

Het artikel 1409 Ger.W. bepaalt eveneens dat deze bedragen per kalendermaand moeten in aanmerking genomen worden (16).

4. Opzeggingsvergoeding

Rechtsleer en rechtspraak beschouwen de opzeggingsvergoeding — weliswaar na enige twijfel bij het Hof van Cassatie (17) — als loon in de zin van de Wet op de loonbescherming, maar er moet rekening gehouden worden met de voor elke kalendermaand verschuldigde bedragen. Wanneer de opzeggingsvergoeding zodoende samen uitbetaald wordt met ander loon moeten ook weer de bedragen per kalendermaand in rekening gebracht worden voor de bepaling van het voor beslag of overdracht vatbaar gedeelte (18).

5. Vergoeding voor onrechtvaardig ontslag.

Sommige werknemers genieten van een bijzondere bescherming tegen ontslag, zoals zwangere vrouwen op basis van artikel 40 van de Arbeidswet van 16 maart 1972, de werknemers opgeroepen voor militaire dienst zoals bepaald in art. 38, §3, al. 3 van de Wet op de arbeidsovereenkomsten. Ook de werknemersvertegenwoordigers in de ondernemingsraad behoren tot deze categorie volgens art. 21 §2 van de Wet van 20 september 1948 houdende de organisatie van het bedrijfsleven etc.

Volgens F. Top en K. De Geyter (19) blijkt duidelijk uit de voorbereidende werken van de Wet op de loonbescherming dat het begrip loon ruim moet

(15) Cass., 13 april 1978, R.W., 1977-78, 2441; Cass., 16 juli 1980, R.W., 1980-81, 2339; Arbh. Brussel, 27 oktober 1982, J.T.T., 1982, 56.

(16) VANACHTER, O., *l.c.*, 186.

(17) Cass., 14 april 1976, R.W., 1976-77, 669, noot HOUBEN, M.

(18) Cass., 5 december 1977, R.W., 1977-78, 1937; Cass. 3 mei 1982, R.W., 1983-84, 183; Arbh. Luik, 14 maart 1978, *Jur. Liège*, 1978, 282. Zie hierover ook VAN COMPERNOLLE, J., "Examen de jurisprudence (1972 à 1986). Droit judiciaire privé. Saisie conservatoire et voies d'exécution", R.C.J.B., 1987, 421.

(19) TOP, F. en DE GEYTER, K., *l.c.*, 110.

geïnterpreteerd worden. In art. 2 van de Wet op de loonbescherming spreekt men dan ook over "de aanspraken die de werknemer heeft, ingevolge zijn dienstbetrekking". Men ziet dus duidelijk dat de werkgever niet alleen bescherming wenst te geven aan het eigenlijke loon, maar ook *alle andere voordelen* die in verband met de uitvoering, beëindiging of de schorsing van de dienstbetrekking worden verleend zoals opzeggingsvergoedingen en ontslagvergoedingen. Het artikel 1409 Ger.W. is dus op deze vergoedingen toepasselijk.

Nog steeds volgens dezelfde auteurs kan men hier ook verwachten, in analogie met de rechtspraak over de opzeggingsvergoeding, dat de bedragen per kalendermaand moeten in aanmerking genomen worden voor de bepaling van het voor beslag vatbaar gedeelte.

Aangezien zij cumuleerbaar zijn met de opzeggingsvergoeding zullen deze dan moeten samengevoegd worden om het voor beslag of overdracht vatbaar gedeelte te bepalen.

6. Achterstallig loon

Dit is uiteraard loon zoals bepaald in art. 2 van de Wet op de loonbescherming en valt dus onder de toepassing van art. 1409 Ger.W.

Problemen kunnen echter optreden bij het bepalen van het voor beslag of overdracht vatbare gedeelte. Bij hogere lonen zal het weinig verschil uitmaken indien men de achterstallige lonen spreidt over de maanden waarop ze betrekking hebben om het voor beslag of overdracht vatbaar gedeelte te bepalen, in tegenstelling met lagere lonen. Dit is wel de juiste berekeningswijze want de voor beslag of overdracht vatbare gedeelten moeten berekend worden niet op het verkeerdelijk uitbetaald loon maar op het loon *waarop de werknemer recht heeft* (20).

7. Commissieloon

Wanneer het loon veranderlijk is en bestaat uit commissieloon, valt dit zeker binnen de notie loon maar kunnen zich wel problemen stellen in verband met het in acht te nemen bedrag. De vraag die hierbij rijst kan als volgt geformuleerd worden: moet er rekening gehouden worden met het *uitbetaalde of verdiende loon*?

Volgens F. Top en K. De Geyter (21) vindt men het antwoord op die vraag in de voorbereidende werken van het Gerechtelijk Wetboek die bepalen dat er moet rekening gehouden worden met het daadwerkelijk in de loop van een bepaalde maand betaalde commissieloon, ongeacht het tijdperk waarop deze lonen betrekking hebben.

(20) VANACHTER, O., *l.c.*, 190; VAN COMPERNOLLE, J., *l.c.*, 421.

(21) DE GEYTER, K. en TOP, F., *l.c.*, 109.

Dit sluit aan bij de visie van art. 1409 Ger.W. dat bepaalt dat het voor beslag of overdracht vatbaar gedeelte moet berekend worden op de in een bepaalde kalendermaand uitgekeerde bedragen. Het is dus het uitbetaalde en niet het verdiende loon dat moet in aanmerking genomen worden (22).

§ 3. LOONBESLAG

A. Het beslag : algemeenheden

Er bestaat geen specifieke procedure voor het beslag op loon. Loonbeslag is een vorm van derdenbeslag, en wordt volledig geregeld door de procedure in het Gerechdelijk Wetboek. Daarin wordt het deel V volledig gewijd aan het bewarend beslag en de middelen van tenuitvoerlegging. In het algemeen spreekt men over beslag wanneer men het heeft over een procedure waarbij de roerende of onroerende goederen van een debiteur onder de macht van justitie gebracht worden teneinde ze onbeschikbaar te maken en zodoende de debiteur ertoe te brengen zijn verplichtingen te voldoen (23).

D. Chabot-Leonard (24) beschrijft het *bewarend beslag* als een voorzorgsmaatregel die getroffen wordt tot zekerheid van de schuldeiser die zijn rechten bedreigd weet en niet noodzakelijk een uitvoerbare titel voorhanden heeft.

Deze uitvoerbare titel kan een vonnis of arrest zijn of een akte in de zin van art. 1386 Ger.W., voorzien van het formulier van tenuitvoerlegging. De bedoeling van het bewarend beslag is dan ook beperkt tot het *verzekeren van de bewaring* van de goederen van de schuldenaar, die het voorwerp uitmaken van de waarborg ten aanzien van de schuldeisers (25).

Nog steeds volgens dezelfde auteur is een *uitvoerend beslag* daarentegen niet beperkt tot het verzekeren van de bewaring, maar beoogt dit het recht van de schuldeisers te realiseren door de verkoop van de goederen van de schuldenaar. Daarvoor moet de schuldeiser dan wel over een uitvoerbare titel beschikken.

Daar ligt dus een essentieel verschil tussen bewarend en uitvoerend beslag : bij bewarend beslag heeft de schuldenaar nog altijd het genot van zijn goederen, hij mag er echter niet meer over beschikken ; bij uitvoerend beslag echter beoogt men de verkoop en de schuldenaar verliest zodoende werkelijk het genot en de beschikking over zijn goederen. De opbrengst van de verkoop wordt dan aangewend tot betaling van de schuldeisers. De

(22) VANACHTER, O., *l.c.*, 190.

(23) HUISMAN, F. en TROCLET, M., *l.c.*, p. 41, nr. 61.

(24) CHABOT-LEONARD, D., *Saisies conservatoires et saisies — exécutions*, Brussel, Bruylant, 1979, 77.

(25) art. 7 en 8 van de Hypotheekwet.

verdeling gebeurt volgens de *rangregeling* van de Hypotheekwet. Bij afwezigheid van voorrechten of hypotheeken past men de *pondspondsgewijze* verdeling toe.

Voor alles wat het beslag betreft voorziet het Gerechtelijk Wetboek dat de *beslagrechter* bevoegd zal zijn (26). De materiële bevoegdheid van de beslagrechter wordt geregeld door a) art. 569 al. 5 Ger.W.: de rechtbank van eerste aanleg neemt kennis van alle geschillen over de tenuitvoerlegging van vonnissen en arresten b) art. 1395 Ger.W.: alle vorderingen betreffende bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging worden gebracht voor de beslagrechter. Deze bevoegdheid is een exclusieve bevoegdheid.

Inzake de territoriale bevoegdheid bepaalt art. 633 Ger.W.: “de vorderingen inzake bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging worden uitsluitend gebracht voor de rechter van de plaats van het beslag, tenzij de wet anders bepaalt”.

Dit artikel dat overigens volgens de Leval (27) van openbare orde is, regelt enkel de territoriale bevoegdheid van de beslagrechter en niet die van de rechter ten gronde.

De beslagrechter oordeelt dus nooit over de zaak ten gronde, en kan dus ook geen veroordeling uitspreken die een uitvoerbare titel uitmaakt, vandaar dat de *omzetting* van een bewarend beslag in een uitvoerend beslag slechts kan gebeuren na de uitspraak van de rechter ten gronde.

Met betrekking tot de *publiciteit* van het derdenbeslag gelden dezelfde bepalingen als die voor het beslag op roerende goederen.

Aangezien het derdenbeslag een beslag is op de roerende onlichamelijke goederen van een debiteur, is art. 1390 Ger.W. van toepassing dat bepaalt dat de gerechtsdeurwaarder binnen 24 uur na de akte een bericht van beslag moet zenden aan de griffier van de rechtbank van eerste aanleg van de plaats van het beslag en van de woonplaats van de beslagene.

B. Het beslag onder derden

Volgens G. de Leval (28) is dit het beslag op de onlichamelijke roerende goederen — bedragen of roerende effecten — die de beslagene toekomen en die zich in handen van derden bevinden. Beslag leidt dus tot de bewaring van en/of de verwezenlijking van deze goederen die net als de lichamelijke roerende goederen deel uitmaken van het patrimonium van de debiteur.

Het *voorwerp* van het derdenbeslag is dus de *schuldvordering* die de debiteur heeft ten aanzien van derden.

(26) cf. DE LEVAL, G., *La saisie-arrêt*, Luik, 1976, 23-32.

(27) cf. DE LEVAL, G., *o.c.*, 27.

(28) DE LEVAL, G., *o.c.*, 15.

De procedure brengt drie personen in de rechtsverhouding : de beslaglegger (créancier, saisissant), de derde-beslagene (tiers-saisi) en de beslagene (saisi).

Wanneer het om loonbeslag gaat zijn deze drie personen respectievelijk de schuldeiser of beslaglegger, de werkgever en de werknemer.

1. Het bewarend derdenbeslag

Het bewarend beslag onder derden wordt geregeld in de artikelen 1445-1460 Ger.W. Het is de procedure waardoor de schuldeiser sommen of waarden verschuldigd aan zijn schuldenaar ter bewaring onder de macht van justitie brengt met het verbod aan de schuldenaar van zijn schuldenaar deze sommen uit handen te geven (29). Het is dus het beslag op de schuldvorderingen die een schuldenaar heeft ten aanzien van derden. Door deze handeling vermijdt de beslagrechter dat de schuldvordering uitdooft of overgedragen wordt door de derde-beslagene.

De *procedure* bij bewarend derdenbeslag zal afhankelijk zijn van het feit of de schuldeiser al dan niet een titel bezit — authentieke of onderhandse — : wanneer deze voorhanden is kan de schuldeiser, zonder de tussenkomst van de beslagrechter een beroep doen op een deurwaarder. Slechts wanneer hij geen titel bezit zal de schuldeiser de toestemming moeten verkrijgen van de beslagrechter.

Men kan zich de vraag stellen of de eerste mogelijkheid niet leidt tot rechtsmisbruik vanwege de schuldeiser. De beslagene beschikt echter over een efficiënt rechtsmiddel : hij heeft recht van *verzet* op basis van art. 1541 Ger.W. ; inderdaad de vordering moet zeker en vaststaand zijn (30). Deze kan het bewarend derdenbeslag toestaan bij beschikking die zodoende de titel vervangt.

De eerste werkdag na de beschikking betekent de gerechtsdeurwaarder bij gerechtsbrief een *afschrift van de beschikking en het verzoekschrift* aan de beslaglegger en de derde-beslagene of werkgever.

De schuldeiser of verzoeker kan deze afschriften laten betekenen bij deurwaardersexploot aan de werkgever.

Artikel 1451 Ger.W. bepaalt dat vanaf de ontvangst van de akte houdende derdenbeslag, de derde-beslagene de sommen of zaken die er het voorwerp van zijn niet meer mag uit handen geven, op straffe van *gewoon schuldenaar* te worden verklaard voor de oorzaken van het beslag (31). Binnen vijftien dagen na het derdenbeslag moet de derde-beslagene volgens art. 1452 Ger.W. een *verklaring* doen van de sommen of zaken die het voor-

(29) CHABOT-LEONARD, D., *o.c.*, 259.

(30) Beslagr. Brugge, 4 maart 1986, T.B.R., 1986, 34 en CHABOT-LEONARD, D., *o.c.*, 270.

(31) Vgl. Rb. Hoei, 12 februari 1979, *Jur. Liège*, 1978-79, 316.

werp zijn van het beslag. Deze verklaring gebeurt bij een ter post aangetekende brief aan de beslaglegger en de beslagene.

Wanneer echter deze verklaring niet binnen de wettelijke termijn gebeurt of onnauwkeurig is, kan de derde-beslagene geheel of ten dele schuldenaar verklaard worden van de oorzaken en kosten van het beslag op grond van art. 1456 Ger.W. (32).

Art. 1457 Ger.W. voorziet dat de akte van derdenbeslag door de derdebeslagene aan de beslagene *aangezegd* wordt binnen acht dagen na ontvangst bij een ter post aangetekende brief. Wanneer dit niet gebeurde kan de beslagrechter de opheffing van het beslag gelasten.

Het bewarend beslag onder derden geldt eveneens volgens art. 1458 Ger.W. gedurende *drie jaar* vanaf de beschikking behoudens vernieuwing.

2. Het uitvoerend derdenbeslag

Er weze opgemerkt dat aan het derdenbeslag geen bevel moet voorafgaan zoals bij de andere uitvoerende beslagen. Dit om te vermijden dat de schuldenaar, verwittigd van de nakende uitvoering, nog zelf vlug de schuldvoording zou innen (33).

De procedure wordt behandeld in de artikels 1539 en 1544 van het Gerechtelijk Wetboek.

Volgens artikel 1539 Ger.W. kan de schuldeiser op grond van een uitvoerbare titel een uitvoerend beslag leggen d.m.v. een deurwaardersexploot in handen van de schuldenaar van zijn schuldenaar, hier de werkgever, op de lonen die deze verschuldigd is aan zijn schuldenaar.

In artikel 1539 Ger.W. vindt men eveneens de op straffe van nietigheid op te nemen vermeldingen en de bepaling dat het beslag moet *aangezegd* worden aan de beslagen schuldenaar binnen acht dagen.

Ook hier weer kan op grond van art. 1540 Ger.W. of art. 1542 de derdebeslagene *gewoon schuldenaar* verklaard worden voor de oorzaken van het beslag wanneer hij de bedragen uit handen geeft of zijn verklaring onnauwkeurig of ontijdig doet. Door de rechter wordt deze sanctie soms genuanceerd (34).

Tegen dit *aangezegd* beslag kan de werknemer-schuldenaar *verzet* doen op grond van art. 1541 Ger.W. en dit moet betekend worden aan de beslagrechter binnen 15 dagen na de aanzegging, met dagvaarding om te verschijnen voor de beslagrechter. Het verzet moet eveneens bij exploot *aangezegd* worden aan de derde-beslagene.

Artikel 1543 Ger.W. voorziet dat de derde-beslagene, hier de werkgever, ten vroegste de betaling — *afgifte van de beslagen sommen* — mag uitvoe-

(32) Beslagr. Dendermonde, 23 oktober 1979, *J.T.T.*, 1980, 228.

(33) Zie CHABOT-LEONARD, D., *o.c.*, 282 en TOP, F., *l.c.*, 365.

(34) Zie Brussel, 6 januari 1987, *J.T.*, 1987, 285 en Beslagr. Namen, 18 oktober 1985, *Rev.Rég.Dr.*, 1986, 193.

ren twee dagen na de verzettermijn van 15 dagen voorzien in art. 1541 Ger.W. De betaling gebeurt overeenkomstig zijn verklaring in handen van de gerechtsdeurwaarder en dit op overlegging van het exploit van aanzegging. Ingeval van verzet door de schuldenaar-werknemer, kan de afgifte van het loon aan de gerechtsdeurwaarder ten vroegste gebeuren vanaf de betekening aan de derde-beslagene, hier werkgever, van de beslissing over het verzet, onverminderd een eventueel beroep tegen die beslissing.

Wanneer het verzet gebeurde buiten de termijn van 15 dagen, werkt dit eveneens schorsend ten aanzien van de betaling of afgifte maar niet ten aanzien van de inhoudingsverplichting (35).

Wanneer de aanzegging van het beslag niet kan plaatshebben, dan is de derde-beslagene volgens art. 1544 Ger.W. slechts gehouden tot afgifte, voor zover de beslaglegger vooraf het *visum* van de rechter bekwam.

Rond deze vorm van uitvoerend beslag is een *afzonderlijke problematiek* gegroeid waarvan de voornaamste punten hierna uiteengezet worden (36).

a. De onbeschikbaarheid van het loon.

Bij loonbeslag wordt het loon onbeschikbaar zowel in hoofde van de beslagene, hier werknemer, als in hoofde van de derde-beslagene, hier werkgever.

De werkgever kan dus niet meer geldig betalen in handen van de werknemer op straffe van gewoon schuldenaar verklaard te worden van de oorzaken van het beslag.

Het loon blijft behoren tot het *patrimonium van de beslagene* of werknemer, maar het is bestemd om afgegeven te worden met het oog op de verdeling onder de schuldeisers (37). Zoals reeds hoger vermeld bij de bespreking van art. 1543 Ger.W. verandert het verzet van de beslagene niets aan de inhoudingsverplichting, maar heeft slechts invloed op het moment van afgifte van de beslagen sommen. Indien de werkgever de afgifte weigert, dan kan hij daartoe veroordeeld worden door de beslagrechter op dagvaarding door de beslaglegger.

Volgens art. 1540 Ger.W. mag de werkgever de sommen die hij verschuldigd is aan de werknemer niet meer uit handen geven. Inzake de *afgifte* bepaalt art. 1543 Ger.W. echter dat hij daartoe slechts gehouden is ten belope van het *bedrag van het beslag*. De werkgever houdt dus in feite meer in dan hij zal verplicht zijn af te geven. De reden hiervoor ligt in de mogelijkheid voor de andere schuldeisers om eveneens beslag te leggen en gezien de chronologische volgorde m.b.t. de oudste beslagen geen enkele

(35) cf. Bergen, 9 januari 1979, *J.T.T.*, 1980, 228; Brussel, 10 juni 1986, *J.T.*, 1986, 595 en TOP, F. en DE GEYTER, K., *l.c.*, 111; zie hierover ook CHABOT-LEONARD, D., *o.c.*, 296.

(36) Zie hierover TOP, F., *l.c.*, 369-374.

(37) TOP, F., *l.c.*, 367.

voorrang verleent, is het noodzakelijk dat het eerste beslag het loon volledig onbeschikbaar maakt, binnen de perken van het voor beslag vatbaar gedeelte welteverstaan.

Deze onbeschikbaarheid is slechts *relatief*, d.i. ze bestaat alleen ten voordele van de schuldeiser die beslag gelegd heeft. Indien de werkgever zodoende de werknemer betaalde maar dit zonder schade te berokkenen aan de beslaglegger(s), is art. 1540 Ger.W. niet van toepassing.

Er moet echter opgemerkt worden dat een gedeeltelijke betaling, zelfs wanneer ze rekening houdt met de oorzaken van het beslag nadeel kan berokkenen aan de oorspronkelijke beslaglegger in de mate dat hij minder zal ontvangen indien hij later beslag volgt. Dit is de reden waarom het beslag niet kan beperkt worden tot de oorzaken van het beslag. Het staat de beslagrechter echter vrij aan dit voordeel te verzaken.

b. Voor dezelfde schuldvordering volstaat één beslag.

Het voorwerp van het beslag is de schuldvordering, i.c. het recht op loon. Dit is slechts opeisbaar naarmate de tijd verstrijkt. Het beslag is dus niet beperkt tot het nog niet uitbetaalde maar reeds verschuldigde loon, maar betreft ook alle *toekomstige loonbetalingen*.

De afgifte van het ingehouden loon gebeurt zodoende op basis van één enkel beslag, tot volledige betaling van de beslagleggende schuldeiser(s). Ook de schuldvordering met periodieke inkomsten zoals de alimentatievordering is gewaarborgd voor de toekomstige vervaldagen inzake beslag. Dit blijkt uit de uitvoerbare titel die het bedrag en de periodiciteit ervan bepaalt. Beslag voor toekomstige termijnen is dus wettelijk (38). De afgifte ervan kan uiteraard slechts gevorderd worden wanneer deze termijnen vervallen zijn.

c. Derdenbeslag op een bank- of postchequerekening

Volgens F. Top (39) wijst niets erop dat de wetgever enkel het loon wilde beschermen zolang het in handen van de werkgever is. Ook na de uitbetaling blijft het loon levensnoodzakelijk voor het gezin. In de praktijk echter zijn er uitvoeringsmogelijkheden n.l. de bedragen die op de bankrekening gecrediteerd worden zijn meestal van verschillende aard; hoe dan het voor beslag vatbaar gedeelte bepalen?

(38) Luik, 15 januari 1987, *J.T.*, 1987, 287; Beslagr. Luik, 29 december 1979, *Jur.Liège*, 1980-81, 117, noot; Beslagr. Hoei, 23 december 1985, *Jur.Liège*, 1986, 155. Contra Beslagr. Charleroi, 17 juni 1986, *J.T.*, 1987, 181.

(39) TOP, F., *l.c.*, 369.

Een door I. Bataille en D. Coeckelbergh geannoteerd vonnis van de beslagrechter van Antwerpen (40) beslist in die zin, dat de grenzen van beslagvatbaarheid van toepassing zijn op de bedragen van de bankrekening in de mate dat de betrokken sommen, i.c. gezinsbijslagen, *individualiseerbaar* zijn. Volgens de hiervoor geciteerde auteurs kan de problematiek als volgt omschreven worden: principieel is het credit op een rekening voor beslag vatbaar op basis van de art. 7 en 8 van de Hypotheekwet. Zij vormen een deel van het vermogen van de schuldenaar dat tot waarborg strekt van de schuldeisers. Wanneer echter deze rekening de verwerking is van bedragen die niet of slechts gedeeltelijk voor beslag vatbaar zijn, blijven de rechtspraak en rechtsleer verdeeld over de gepaste oplossing.

Een *eerste stelling* gaat ervan uit dat de sommen op rekening hun identiteit verliezen en dat derhalve het creditsaldo altijd voor beslag vatbaar is (41). Deze these is gebaseerd op drie argumenten. Ten eerste het feit dat art. 1409, 1410 Ger.W. zouden gelden voor lonen die *nog verschuldigd* zijn, d.i. nog niet uitbetaald en zich dus nog in het patrimonium van de schuldenaar (werkgever) van de schuldenaar bevinden. Ten tweede verliezen de bedragen hun identiteit door het *quasi-innoverend* effect van de rekening m.n. de oorspronkelijke schuldvordering van de werknemer t.a.v. de werkgever wordt vervangen door de schuldvordering t.a.v. een nieuwe schuldenaar nl. de financiële instelling. Ten derde zijn de teksten die de goederen aan het beslag van de schuldeiser onttrekken uitzonderingen op het algemeen beginsel van art. 7 en 8 van de Hypotheekwet en moeten derhalve *strikt geïnterpreteerd* worden.

Deze zienswijze wordt niet onverdeeld bijgetreden en als tegenargumentatie — *tweede stelling* — wordt aangevoerd dat de art. 1409, 1410 Ger.W. niet van schuldvorderingen spreken maar wel van *uitkeringen*. Het quasi-innoverend effect wordt meestal niet betwist maar toch wordt aanvaard dat de grenzen van beslagvatbaarheid van toepassing zijn indien de bedragen *identificeerbaar* zijn (42). Ten aanzien van het derde argument verdedigt deze tweede stelling de opvatting dat niet de letter maar de *geest van de wet* moet gevolgd worden.

De bedoeling van de wetgever was hier duidelijk het niet voor beslag vatbaar karakter van bepaalde bedragen en dit moet als principe behouden blijven.

Deze tweede stelling lijkt wel uitvoerbaar en billijk te zijn, hoewel de praktijk uitwijst dat het materieel onmogelijk is om in een rekening het

(40) Beslagr. Antwerpen, 8 maart 1984, R.W., 1984-85, 615, noot BATAILLE, I. en COECKELBERGH, D.

(41) Rb. Brussel, 24 mei 1982, Soc.Kron., 1983, 310; zie ook hierover WILLEMS, A., "Saisissabilité d'un compte bancaire ou postal alimenté par des salaires ou des pensions", Soc.Kron., 1983, 277; VAN COMPENOLLE, J., *l.c.*, 422.

(42) Beslagr. Antwerpen, 8 maart 1984, R.W., 1984-85, 615, noot BATAILLE, I. en COECKELBERGH, D.

voor beslag vatbaar gedeelte aan te wijzen, temeer daar de theorie van het quasi-innoverend effect schijnt bevestigd te worden door de wetgever (43). Art. 3 §1 van dit Koninklijk Besluit bepaalt dat wanneer het loon voorwerp is van een overdracht of beslag, dit niet meer op de rekening zal uitbetaald worden maar van hand tot hand, met een postassignatie of een circulaire cheque. Deze maatregel schijnt dus inderdaad het innoverend effect te willen ontwijken.

d. Plaats van beslag

Zoals reeds hoger vermeld is in toepassing van art. 633 Ger.W. de plaats van het beslag bepalend voor de bevoegdheid van de beslagrechter.

Hierover is wel enige discussie ontstaan tot het Hof van Cassatie uiteindelijk het pleit beslechtte bij arrest van 26 november 1982 (44). Het Hof bepaalde immers dat de plaats van het beslag de plaats is waar het exploit aan de derde-beslagene wordt betekend of de kennisgeving wordt ontvangen. Men kan zich inderdaad de vraag stellen, ingeval van derdenbeslag of de wetgever met de plaats van het beslag de woonplaats van de beslagen schuldenaar bedoelde of de plaats waar effectief de bedragen in beslag genomen worden of de woonplaats van de derde-beslagene. Volgens G. de Leval moet men voor het antwoord op deze vraag teruggaan naar de Wet van 25 maart 1876 (contenant le titre Ier du livre préliminaire du code de procédure civile), waar in het art. 51 sprake is van de plaats waar de tenuitvoerlegging gebeurt. Hij stelt vast dat de *rechtspraak* opteert voor de plaats waar de bedragen in beslag genomen worden. Daartegenover stelt hij dat, wanneer er een geschil optreedt in verband met dat beslag, dit meestal zal gebeuren tussen de beslaglegger en de beslagen schuldenaar. Deze interpretatie kan dus belangrijke bijkomende kosten veroorzaken. De beslagene die dan ook meestal als verweerder optreedt moet zich kunnen verdedigen met een minimum van kosten. In het licht van het recht op verdediging zou dus volgens G. de Leval de plaats van het beslag moeten geïnterpreteerd worden als zijnde de *woonplaats van de beslagen schuldenaar* (45).

D. Chabot-Léonard volgt deze opvatting niet en benadrukt dat art. 633 Ger.W. elke mogelijke dualiteit m.b.t. de bevoegdheid uitsluit en derhalve een eenheid van interpretatie vereist van de plaats van beslag nl. *in handen van de derde-beslagene*. Art. 1445 en 1539 handelend over het bewarend en uitvoerend beslag voorzien inderdaad dat de schuldeiser bij deurwaardersexploot beslag legt in handen van een derde op bedragen die deze verschuldigd is aan zijn schuldenaar (46).

(43) K.B. 5 maart 1986, B.S., 21 maart 1986.

(44) Cass., 26 november 1982, *Arr.Cass.*, 1982-83, I, p. 438 nr. 196.

(45) DE LEVAL, G., *o.c.*, 28-30.

(46) CHABOT-LEONARD, D., *o.c.*, 65-66.

F. Top wijst er op dat de plaats van het beslag bij een beslag op zaken door een derde aan de schuldenaar verschuldigd, niet de woonplaats is van de derde-beslagene maar wel de plaats waar die goederen gelegen zijn. Voor een beslag op verschuldigde sommen echter is de plaats van uitvoering steeds *de woonplaats van de derde-beslagene* of voor maatschappijen en instellingen de plaats waar overeenkomstig art. 42 Ger.W. de betekenningen worden gedaan (47). Ook kan het onduidelijk zijn wie juist de derde is. In verband met werklozensteun wordt algemeen aangenomen dat het beslag gelegd kan worden zowel bij het centraal organisme als bij het uitbetalingsorganisme dat de R.V.A. bij de uitbetaling bijstaat. Beslag op een bankrekening kan zowel bij de centrale zetel als in het filiaal waar de rekening geopend wordt, volgens de vaststaande praktijk (48).

3. *Evenredige verdeling en kantonnement*

a. *De evenredige verdeling* (49).

Deze procedure is niet van toepassing zolang het loon alleen voorwerp is van een delegatie of een overdracht. In werkelijkheid gaat het in deze gevallen om een wijziging in de manier van uitbetalen.

Bij beslag echter wordt het loon onder de macht van justitie gebracht om uitgekeerd te worden aan allen die gerechtigd zijn in de verdeling tussen te komen. Inderdaad, beslag geeft aanleiding tot de *verdeling van een gemeenschappelijk pand* van alle schuldeisers, nl. het loon (50).

De werkgever moet dus het onderscheid maken tussen hetgeen hij rechtstreeks aan derden moet betalen, zoals de delegataris of de cessionaris, en hetgeen als voorwerp van beslag moet afgegeven worden met het oog op verdeling.

Het doel van elk uitvoerend beslag is de verdeling van de opbrengst onder de schuldeisers. Wanneer deze ontoereikend is, worden de verschillende schuldeisers uitgekeerd in verhouding tot het bedrag van hun schuldverdeling (pondspondsgewijze) of met inachtneming van de voorrang die aan bepaalde schuldeisers toekomt (rangregeling). De verdeling van de opbrengst van roerende goederen gebeurt volgens de procedure van evenredige verdeling bepaald in de art. 1627-1638 Ger.W. Deze geldt ook voor het derdenbeslag (51).

De *verdeling in der minne* verloopt zonder tussenkomst van de rechter en wordt geregeld in de art. 1627-1630 Ger.W.

(47) zie ook Beslagr. Brussel, 15 maart 1979, *J.T.T.*, 1980, 228.

(48) TOP, F., *l.c.*, 374.

(49) Zie hierover TOP, F., *l.c.*, 402-409.

(50) Art. 7 en 8 Hypotheekwet.

(51) Beslagr. Brussel, 28 juni 1985, *R.W.*, 1986-87, 1163, noot.

De deurwaarder nodigt de schuldeisers uit aangifte van hun schuldvor-
ding te doen en maakt een ontwerp van verdeling op dat hij toestuur
aan alle belanghebbenden. In geval van tegenspraak streeft hij een minnelijke
regeling na en verdeelt hij de gelden.

Wanneer geen minnelijke verdeling mogelijk is, wordt een beroep gedaan
op de *beslagrechter*. Na het neerleggen van de stukken ter griffie geeft de
deurwaarder de gelden in bewaring bij de Deposito- en Consignatiekas.
Na de uitspraak van de beslagrechter, die de tabel van verdeling afsluit,
zendt de griffier een afschrift naar de Deposito- en Consignatiekas die
uitbetaalt op overlegging van de akte van kennisgeving van het vonnis of
arrest. Tegen het vonnis staat geen verzet open.

Alle schuldeisers worden toegelaten tot de evenredige verdeling — zelfs
zonder uitvoerbare titel — wanneer de schuldvordering opeisbaar is. Ook
een niet aangemaande schuldeiser kan een aangifte doen. Deze moet ge-
beuren binnen de 15 dagen na de aanmaning. Deze termijn is niet voorge-
schreven op straffe van nietigheid en is ook geen vervaltermijn. De aangif-
te komt zeker niet meer in aanmerking na het opmaken van het ontwerp
van verdeling. De bedragen toegewezen aan betwiste schuldvorderingen
worden niet uitgekeerd maar in bewaring gegeven.

Tegenspraak wordt voorzien in art. 1619 Ger.W. De termijn van 15
dagen is hier wel een vervaltermijn. De termijn loopt vanaf de aanmaning
door de gerechtsdeurwaarder bij een per post aangetekende brief aan de
beslagene, de aangemaande schuldeisers en de schuldeisers die aangifte
deden.

De tegenspraak betreft het bestaan van de schuldvordering of de rang
toegekend door het ontwerp.

De verdeling heeft *geen eigendomsoverdracht* tot gevolg, het is slechts een
toewijzing van bedragen. Slechts de betaling of ermee gelijkstaande ver-
richting bewerkstelligt deze.

De procedure van evenredige verdeling is niet van openbare orde; wan-
neer alle partijen akkoord gaan kan de verdeling gebeuren zonder de voor-
geschreven formaliteiten. Deze overeenkomst of akkoord blijkt uit de on-
dertekening van de verdelingstabel door alle partijen of uit de briefwissel-
ing.

In de praktijk is het bij een loonbeslag zelfs veelal zó, dat de gerechtsdeur-
waarder, met akkoord van de partijen de verdeling aan de werkgever over-
laat. De werkgever is daartoe niet verplicht; hij kan de gelden, na beslis-
sing van de beslagrechter op zijn verzoek, in bewaring geven aan de Depo-
sito- en Consignatiekas (art. 1407 Ger.W.). Deze consignatie geeft dan
wel aanleiding tot de procedure van evenredige verdeling zoals hoger be-
schreven (52).

Het beslag is volledig uitgevoerd na afgifte van het bedrag van het beslag.

(52) Cf. Luik, 8 december 1983, *Jur.Liège*, 1984, 32, noot, DE LEVAL, G.

Het voorwerp van de afgifte is, zoals reeds hoger besproken, het bedrag van het beslag of de schuldvordering van de beslaglegger t.a.v. de beslagene. Ze wordt bepaald in hoofdsom, intresten en kosten door de uitvoerbare titel. Bij pluraliteit van beslagen dienen alle bedragen samengeteld te worden. Met akten van verzet waarvoor geen instemming is van de beslagene wordt geen rekening gehouden. Verzet geeft alleen het recht om tussen te komen in de verdeling van het bedrag van het beslag dat daardoor niet verhoogd wordt. Wanneer ook een delegatie of overdracht betekend werd, worden deze sommen rechtstreeks uitbetaald aan de belanghebbende. Deze sommen maken geen deel uit van het bedrag van het beslag. In beginsel is de afgifte geen betaling of eigendomsoverdracht; ze gebeurt enkel met het oog op de verdeling door de gerechtsdeurwaarder. De bedragen behoren nog steeds tot het patrimonium van de beslagene en dit tot overhandiging aan de schuldeiser. Andere schuldeisers, vreemd aan de verdeling, kunnen echter op deze sommen geen verzet meer aantekenen. *De afgifte geldt dus niet als betaling voor de beslagene t.a.v. de beslaglegger maar werkt wél bevrijdend voor de derde-beslagene t.a.v. de beslagene* (53).

De afgifte kan betaling zijn in hoofde van de schuldenaar wanneer de derde-beslagene rechtstreeks de bedragen afgeeft aan de beslaglegger. Dit is echter moeilijk realiseerbaar wanneer er meerdere beslagleggers zijn en men moet overgaan tot pondspondsgewijze verdeling. Wanneer de derde-beslagene of werkgever dan toch deze last op zich wil nemen, moet dit gebeuren onder controle en verantwoordelijkheid van de gerechtsdeurwaarder van het eerste beslag.

b. Kantonnement.

De beslaglegger kan zich beveiligen tegen de tussenkomst van andere schuldeisers — die zoals hoger gezegd geen verhoging van het bedrag van het beslag met zich meebrengen, maar wel tussenkomen in de verdeling — door het kantonnement te vragen van het bedrag van het beslag overeenkomstig art. 1407 Ger.W.

Het kantonnement geldt als betaling wanneer verzet of hoger beroep is ingesteld tegen de uitvoerbare rechterlijke beslissing of wanneer de schorsing van de vervolgingen is bevolen zoals voorzien in art. 1404 Ger.W. Deze storting geldt slechts als betaling voor zover de beslagene erkent schuldenaar te zijn of als zodanig wordt erkend. Het is dus een betaling met *eigendomsoverdracht onder opschortende voorwaarde* dat het recht van de schuldeiser-beslaglegger later wordt erkend. Wanneer dan deze opschortende voorwaarde in vervulling gaat, gebeurt dit met terugwerkende kracht tot aan de storting; dit betekent dat de bedragen uit het vermogen

(53) cf. DE LEVAL, G., o.c., 211.

van de beslagene verdwijnen vanaf de consignatie (54). Het Hof van Beroep te Antwerpen heeft onlangs zelfs een arrest gewezen waarbij deze eigendomsoverdracht erkend werd in een zaak waarbij het kantonnement in feite niet gebeurd was — nl. de storting op rekening van de Deposito- en Consignatiekas — hoewel de schuldenaar deze instructie gegeven had aan de gerechtsdeurwaarder, wat deze nagelaten had (55).

Deze voor de beslaglegger voordelige oplossing is slechts uitvoerbaar wanneer er geen andere beslagen zijn. Bij samenloop is er immers geen voorrang voor het eerste beslag. Het kantonnement mag dus de rechten van de andere beslagleggers niet schaden. Indien de inbeslaggenomen schuldvordering groot genoeg is om de andere schuldeisers te voldoen, rijst er dus eigenlijk geen bezwaar.

Art. 1407 voorziet dat kantonnement door de beslagrechter moet bevolen worden. Volgens F. Top is dit dus een gedwongen overdracht ten voordele van de beslaglegger en kan men in dat verband de vraag stellen of de consignatie moet bevolen worden op eenvoudige vraag van de beslaglegger. Het is immers een uitzonderlijk recht toegekend aan één enkele schuldeiser dat alleen gerechtvaardigd kan worden in geval van misbruik van rechtspleging van de beslagene die louter dilatoire middelen aanwendt (56).

§ 4. LOONOVERDRACHT

Zoals hoger werd uiteengezet, is een contract van loonoverdracht een overeenkomst waarin een schuldvordering, te weten het recht van de werknemer op loon vanwege de werkgever, wordt afgestaan tot zekerheid van een bepaalde schuld, in de meeste gevallen een persoonlijke lening of financiering. Indien de schuldenaar zijn verbintenis m.b.t. de lening niet nakomt, dan zal (een deel van) het loon overgedragen worden aan de schuldeiser, van wie men geleend heeft. Deze laatste zal dan, in plaats van de werknemer-schuldenaar, het loon kunnen vorderen van de werkgever, die in dit verband de *gecedeerde schuldenaar* (*débiteur cédé*) wordt genoemd. Het contract tot loonoverdracht is, net zoals de hoofdovereenkomst m.b.t. de lening, een overeenkomst in de zin van art. 1134 B.W., zodat ze, indien ze wettig is aangegaan, degenen die deze hebben aange-

(54) Rb. Brugge, 23 februari 1982, R.W., 1983-84, 516; Kh. Kortrijk, 16 oktober 1984, R.W., 1985-86, 544.

Zie hierover ook CHABOT-LEONARD, D., *o.c.*, 157; DE LEVAL, G., *o.c.*, 274-275; FETTWEIS, A., *Manuel de procédure civile*, Liège, 1985, 609; TOP, F., *l.c.*, 409-410.

(55) Antwerpen, 6 oktober 1986, onuitg., A.R. 1450/86.

(56) TOP, F., *l.c.*, 410.

gaan tot wet strekt. Dit maakt precies het fundamentele onderscheid uit met loonbeslag, waar van een contract geen sprake is (57).

Het contract van loonoverdracht kan twee vormen aannemen: hetzij een authentieke akte, hetzij een onderhandse akte. Naargelang de vorm die wordt verkozen, worden hieraan zeer verschillende juridische gevolgen gekoppeld. Een loonoverdracht in een authentieke akte wordt immers geregeerd door het *gemeen recht*, zoals bepaald in art. 1690 B.W. De loonoverdracht in een onderhandse akte daarentegen, overigens veruit de meest frekwente vorm, wordt geregeld in de *Wet op de loonbescherming*.

A. Authentieke akte

Hoewel deze vorm voor loonoverdracht niet zo gebruikelijk is, kan hier toch even dieper op ingegaan worden, zodat de verschillen met de meer courante vorm duidelijk worden.

Art. 1690 B.W. bepaalt: "De overnemer verkrijgt het bezit ten opzichte van derden eerst door de betekening van de overdracht aan de schuldenaar. De overnemer kan echter dat bezit eveneens verkrijgen doordat de schuldenaar in een authentieke akte de overdracht aanneemt". Zoals verder zal blijken, is de werknemer in dit geval veel minder beschermd dan bij een onderhandse akte waar de Wet op de loonbescherming een speciale procedure heeft voorzien (58). Hier wordt door een loutere betekening aan de schuldenaar (overdrager), het voor beslag of overdracht vatbaar deel van het loon in het bezit gesteld van de schuldeiser (overnemer). Een eventueel verzet van de overdrager heeft hier geen schorsende werking (59).

De bevoegdheid om kennis te nemen van een eis tot handlichting van een loonoverdracht ligt bij de *beslagrechter* (60). Dezelfde rechter is ook bevoegd eventueel betalingsfaciliteiten aan de overdrager toe te kennen. Art. 1224 B.W. bepaalt immers: "de rechter kan, *niettegenstaande ieder andersluidend beding*, met inachtneming van de toestand der partijen, gebruik makend van deze bevoegdheid met grote omzichtigheid en daarbij rekening houdend met de termijnen die de schuldenaar reeds heeft genoten, gematigd uitstel verlenen voor de betaling en de vervolgingen doen schorsen, *ook wanneer de schuld blijkt uit een andere authentieke akte dan een vonnis*". De schuldenaar zelf kan dit uitstel vragen, maar bij een authentieke akte moet hij dit doen, "op straffe van *verval* (...) binnen 15 dagen te rekenen van het bevel of, indien er geen reden tot bevel was, van de

(57) Cf. Vred. Grâce-Hollogne, 31 maart 1981, *Jur.Liège*, 1982, 266; Vred. Etterbeek, 12 oktober 1982, *T. Vred.*, 1982, 262.

(58) Art. 34 bepaalt overigens uitdrukkelijk dat die procedure niet van toepassing is wanneer de overdracht van loon in een authentieke akte is vastgelegd.

(59) Zie hierover DE LEVAL, G., noot onder Luik, 4 mei 1984, *Jur.Liège*, 1984, 379, nr. 1.

(60) Beslagr. Luik, 3 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 261.

betekening van de eerste akte van beslag aan de schuldenaar" (aldus art. 1334 Ger.W.).

Hoewel over deze vorm van loonoverdracht niet zoveel rechtspraak is te vinden, is er toch een belangrijk arrest van het Hof van Beroep te Luik van 4 mei 1984 (61). In deze zaak bepaalde een authentieke leningsakte dat het kapitaal in zijn totaliteit opeisbaar was, 15 dagen na het versturen van een schriftelijke verwittiging aan de ontleners, wanneer deze één van de overeengekomen sommen niet betaalden binnen de 15 dagen na de vervaldag. Het arrest stelt evenwel dat de schuldeiser niet kan overgaan tot de procedure van loonoverdracht om de terugbetaling van het kapitaal te eisen, indien de betalingen weliswaar *na* het verloop van 15 dagen werden voldaan, maar *vóór* de betekening van de loonoverdracht. Dit arrest wijkt volledig af van een arrest van het Hof van Beroep te Bergen op 15 december 1983 (62), dat handelde over een gelijkaardige zaak. Hier meende het Hof dat het niet betalen binnen de termijn van 15 dagen, het gehele kapitaal opeisbaar maakte, zelfs al gebeurde de betaling slechts met één dag vertraging. Als motivering stelde het hof dat het niet tot de bevoegdheid van de rechter behoort de gevolgen van overeenkomsten, die partijen vrij hebben aangegaan, uit te breiden, te wijzigen of te beperken. Terecht wijst G. De Leval onder meer op de mogelijkheid die de rechter bezit uitstel en termijnen toe te staan, zoals hoger werd uiteengezet. Overigens stelde de beslagrechter van Luik, 3 maart 1982 (63), dat het verval van termijn, volgend uit de insolventie van de schuldenaar, *niet van rechtswege* gebeurt, maar moet gevraagd worden. Elk uitvoerend beslag, uitgevoerd vóór het verzoek tot verval van termijn, moet dan ook ongedaan worden gemaakt. Deze zelfde rechter merkt in dit verband ook op dat conventionele zekerheden niet van hun doel mogen afgeleid worden om een winstgevende bewerking te doen, door een weinig belangrijke tekortkoming van de schuldenaar in te roepen en tegen duidelijke afspraken in gedurende maanden een loonafstand te handhaven, die in feite, in rechte en in billijkheid niet meer gerechtvaardigd waren.

B. Onderhandse akte

De procedure tot loonoverdracht in onderhandse akte wordt geregeld door artikelen 27 - 35 van de Wet op de loonbescherming.

1. Art. 27 bepaalt dat *op straffe van nietigheid* de overdracht van het loon in een *onderscheiden akte* moet gebeuren, naast de akte met de loonverbintenis, waarvoor zij tot zekerheid dient. Dit is duidelijk een maat-

(61) Luik, 4 mei 1984, *Jur.Liège*, 1984, 377, noot DE LEVAL, G.

(62) Bergen, 15 december 1983, vermeld door G. DE LEVAL, in hierboven aangehaalde noot.

(63) Beslagr. Luik, 3 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 261.

regel ter bescherming van de werknemer, opdat hij zich duidelijk zou bewust zijn van de draagwijdte van zijn beslissing, wat veel minder het geval zou zijn als de clause van loonoverdracht ergens verloren stond in de bepalingen van het hoofdcontract (64). Een loonoverdracht op de keerzijde van een getekende bestelbon is dan ook nietig (65).

Hetzelfde artikel bepaalt nog dat de akte moet opgemaakt worden in zoveel exemplaren als er partijen zijn, en dat ze artikelen 28 tot 32 van de Wet op de loonbescherming moet bevatten als het gaat om een verkoop op afbetaling, waarop de wet van 9 juli 1957 toepasselijk is.

2. Om nu de loonoverdracht te kunnen uitvoeren moet de overnemer (art. 28): 1) de overdrager in kennis stellen van zijn voornemen, 2) een copie van deze kennisgeving sturen aan de gecedeerde schuldenaar (werkgever) en 3) na verloop van termijn van verzet (10 dagen) een eensluitend verklaard afschrift van de akte van overdracht aan de gecedeerde schuldenaar zenden. Als deze drie voorwaarden zijn vervuld, en er geen verzet is gerezen vanwege de overdrager, kan de werkgever overgaan tot het betalen van het voor beslag of overdracht vatbaar deel van het loon aan de overnemer.

Wanneer de cessionaris de kennisgeving stuurt naar een oud adres van de overdrager, zodat deze niet op de hoogte is en niet in de mogelijkheid verkeert verzet te doen, dan is de eis tot bekrachtiging van de loonoverdracht voor de vrederechter *onontvankelijk* (66). Aangezien de kennisgeving de termijn van verzet doet ingaan, vormt zij een essentieel element en moet dus aan de *actuele* woonplaats van de betrokkene gericht worden.

3. Zoals uit voorgaand artikel bleek, heeft de overdrager het recht verzet te doen tegen de loonoverdracht. Dit wordt nader omschreven in art. 29.

Het verzet moet gebeuren *binnen 10 dagen* na de verzending van de in art. 28, 1° bedoelde kennisgeving, mits hiervan kennis te geven aan de gecedeerde schuldenaar. Deze laatste moet dan binnen *vijf* dagen na verzending van de brief van de overdrager de overnemer hiervan in kennis stellen. In geval van verzet mag de werkgever *niets inhouden* van het loon, zolang de overdracht niet bekrachtigd is door de vrederechter.

De termijn van 10 dagen voor het verzet heeft aanleiding gegeven tot een zeer tegenstrijdige rechtspraak. Essentiële vraag hierbij is, of ook een verzet *na* 10 dagen schorsende werking heeft op de inhoudingen

(64) Zie hierover TROCLET L.-E., *La protection des rémunérations. Commentaire de la loi du 12 avril 1965*, in *Travaux et Conférences*, 1966, I-II, Brussel, 1966, 230, nr. 415.

(65) Rb. Luik, 11 januari 1984, *Jur.Liège*, 1984, 230.

(66) Vred. St. Gillis, 20 september 1983, *J.T.T.*, 1984, 135.

door de werkgever. Anders gezegd, is die termijn een vervaltermijn, of moet de werkgever bij elk verzet, ook na 10 dagen, van verdere inhoudingen afzien, tot de loonoverdracht bekrachtigd werd door de vrederechter?

Hoewel het Hof van Beroep te Brussel reeds in 1977 en het Hof van Cassatie in 1979 (67) uitdrukkelijk hadden gesteld dat ook bij laattijdig verzet geen inhoudingen door de werkgevers mogen worden uitgevoerd tot de loonoverdracht in een vonnis is bekrachtigd, laat de rechtspraak van de lagere rechtbanken van de jaren 80 geen uniform beeld zien. Het vonnis van het vredegerecht van Herstal van 12 februari 1982 (68) beschouwt de termijn van verzet immers als een vervaltermijn op basis van art. 860, al. 2 Ger.W. Dit artikel stelt: "de termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden zijn voorgeschreven op straffe van verval". In een vonnis van 24 maart van hetzelfde jaar schijnt ook het vrederecht van Grivegnée op deze basis een laattijdig verzet onontvankelijk te verklaren, zij het zonder expliciete verwijzing naar dit artikel (69). Toch werd er in rechtspraak en rechtsleer evenzeer op gewezen dat art. 860, 2 Ger.W. hier niet van toepassing is. De hier toegestane mogelijkheid tot verzet kan immers vergeleken worden met de termijn van verzet toegestaan aan de beslagene, volgens art. 1541 Ger.W., die eveneens nog ontvankelijk is na verloop van de termijn (70). Uiteindelijk werd ook nog in een meer recent arrest van het Hof van Cassatie (71) duidelijk verklaard dat het recht op verzet voor de overdrager geen rechtsmiddel is in de gerechtelijke zin van het woord, daar dit recht niet wordt uitgeoefend om een nieuwe beslissing te verkrijgen in een geschil waarover de rechter reeds uitspraak heeft gedaan. Aangezien in dat geval art. 860, 3 Ger.W. geldt, dat aldus luidt: "De andere termijnen worden slechts dan op straffe van verval bepaald wanneer de wet het voorschrijft" en aangezien in art. 29 van de Loonbeschermingswet niets van die aard is opgenomen, is hier geen sprake van een vervaltermijn. Dit betekent dat, ongeacht het tijdstip van het verzet, de werkgever niets mag inhouden van het loon tot de loonoverdracht bekrachtigd is (72).

(67) Brussel, 17 oktober 1977, *J.T.T.*, 1977, 347, bevest. Cass., 29 november 1979, *Arr. Cass.*, 1979-80, 404, nr. 210 en *Pas.*, 1980, I, 406.

(68) Vred. Herstal, 12 februari 1982, *Jur. Liège*, 1982, 273.

(69) Vred. Grivegnée, 24 maart 1982, *Jur. Liège*, 1982, 282.

(70) Zie hierover DE LEVAL, G., "Observations sur la procédure relative à la cession de la rémunération", *Jur. Liège*, 1982, 288. Zie ook Kh. Luik, 24 februari 1983, *Jur. Liège*, 1983, 264, noot DE LEVAL, G., met verdere verwijzingen en Arbrb. Luik, 8 januari 1982, *Jur. Liège*, 1982, 260.

(71) Cass., 22 november 1984, *Arr. Cass.*, 1984-85, nr. 189, *R.W.*, 1985-86, 871 en *J.T.*, 1985, 143.

(72) Zie ook Rb. Luik (Kort ged.), 19 maart 1984, *Jur. Liège*, 1984, 206, noot De LEVAL, G.

Anderzijds is het zo dat, indien de overdrager verzet zou doen *nadat* de loonoverdracht door een vonnis bekrachtigd is, de werkgever toch verder inhoudingen moet doen, aangezien hij zich moet schikken naar het uitvoerbaar vonnis. Het is dus onmogelijk dat iemand de loonoverdracht zou kunnen onuitvoerbaar maken door zich steeds opnieuw te verzetten (73).

Ook kan nog gewezen worden op het feit dat bij laattijdig verzet, de bedragen die rechtmatig werden ingehouden na verloop van de verzets-termijn tot aan de datum van het verzet, *niet* kunnen teruggevorderd worden door de overdrager (74).

Hoewel, zoals verder zal blijken, alleen de vrederechter bevoegd is een loonoverdracht te bekrachtigen, moeten betwistingen tussen werknemer en werkgever betreffende al dan niet terechte inhoudingen bij laattijdig verzet voor de *arbeidsrechtbank* gebracht worden (75), die bevoegd is voor alle geschillen tussen werkgever en werknemer betreffende de uitbetaling van het loon. In sommige gevallen kan ook de voorzitter van de arbeidsrechtbank zetelend in kort geding de stopzetting van inhoudingen bevelen (76).

4. Art. 30 bepaalt dat alle in art. 28 en 29 bedoelde kennisgevingen op straffe van nietigheid moeten gebeuren bij een ter post aangetekende brief of bij deurwaardersexploot. De kosten hiervan blijven ten laste van degene die ze gemaakt heeft.
5. Art. 31 is een belangrijk artikel, handelend over de bevoegdheid van de *vrederechter*.

In geval van verzet moet de cessionaris de overdrager voor de vrederechter roepen, bij aangetekende brief toegezonden door een deurwaarder, teneinde de overdracht te horen bekrachtigen. De bevoegde vrederechter is die van het kanton van woonplaats van de overdrager. Volgens een arrest van het Hof van Cassatie (77) legt dit artikel evenwel *geen sacramentale bewoordingen* op om de overdrager onder deze vorm (aangetekende brief via deurwaarder) voor de vrederechter te roepen, zodat ook een ter post aangetekende brief geldig kan zijn.

De vrederechter beslist in *laatste aanleg*, ongeacht het bedrag van de overdracht. Binnen 5 dagen na het vonnis brengt de griffier de werkge-

(73) Zie Kh. Luik, 24 februari 1983, *Jur.Liège*, 1983, 266.

(74) Zie bijv. Arbrb. Charleroi, 30 april 1984, *T.S.R.*, 1984, 337 en *J.T.T.*, 1985, 55, noot.

(75) Arrondrb. Charleroi, 1 maart 1983, *Rev.Rég.Dr.*, 1983, 242; Arrondrb. Charleroi, 1 maart 1984, *J.T.T.*, 1985, 56, noot.

(76) Arbh. Luik, 12 juni 1984, *Jur.Liège*, 1984, 475. Zie ook TOP, F., *o.c.*, 368 en 384, DE LEVAL G., noot onder Luik (Kort ged.) 19 maart 1984, *Jur.Liège*, 1984, 208.

(77) Cass. 24 oktober 1980, *R.W.*, 1981-82, 1268.

ver in kennis van de bekrachtiging, waarna de overdracht kan worden uitgevoerd.

De vraag naar de *precieze omvang* van de bevoegdheid van de vrederechter in deze kwestie heeft aanleiding gegeven tot een zeer tegenstrijdige rechtspraak (78). Sommigen willen deze bevoegdheid zeer *strikt* interpreteren. Dit zou betekenen dat de vrederechter alleen mag nagaan of de loonoverdracht voldoet aan de door de wet gestelde vereisten en louter op deze basis een bekrachtiging kan uitspreken (79). In die optiek kan de vrederechter niets wijzigen, kan hij niet ingaan op een tegenvordering en kan hij ook niet oordelen over het hoofdcontract, waarvan de loonoverdracht een garantie is. Het gaat hem enkel om een bekrachtiging "pure et simple" (80). Verschillende vonnissen werden in die zin uitgesproken (81).

De belangrijkste argumenten die in verschillende vonnissen worden naar voor gebracht om de bevoegdheid van de vrederechter zeer beperkt te interpreteren, kunnen als volgt worden samengevat. Vooreerst wordt erop gewezen dat de in art. 3 van de Wet op de loonbescherming toegekende bevoegdheid aan de vrederechter een *uitzonderlijke procedure* is, die dan ook zeer strikt moet geïnterpreteerd worden (82). Bovendien is loonoverdracht *een overeenkomst* zoals bepaald in art. 1134 B.W., zodat de vrederechter hier niets kan aan wijzigen, maar alleen bekrachtigen (83). Een andere rechter wijst op het feit dat een loonoverdracht, een *overdracht is van schuldvordering*, in de zin van art. 1689 B.W., e.v., waarbij het ondenkbaar is dat een rechter ook maar iets zou wijzigen aan een contract van overdracht van schuldvordering (84). Ook de opwerping, als zou uit de bewoording in art. 31, al. 2 "bij bekrachtiging..." blijken dat de vrederechter zowel kan bekrachtigen als niet bekrachtigen, waaruit zou volgen dat hij aan de bekrachtiging *voorwaarden* zouden kunnen koppelen of ze *beperken*, wordt door diezelfde rechter verworpen, door te stellen dat de vrede-

(78) Zie hierover o.a. DE LEVAL, G., "Observations sur la procédure relative à la cession de la rémunération", *Jur.Liège*, 1982, 284-287.

(79) Zie bijv. Vred. Paliseul, 10 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 271: "le juge doit se contenter de vérifier la régularité de la procédure".

(80) Vred. Hamoir, 25 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 277: "la validation de la cession de salaire ne peut être que pure et simple".

(81) Vred. Grâce-Hollogne, 31 maart 1981, *Jur.Liège*, 1982, 266; Vred. Paliseul, 10 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 271; Vred. Hamoir, 25 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 277; Vred. Grivegnée, 17 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 280; Vred. St.-Jans-Molenbeek, 23 december 1982, *T.Vred.*, 1983, 144; Vred. Brussel, 6 januari 1983, *T.Vred.*, 1983, 300; Arrondrb. Luik, 10 maart 1983, *Jur.Liège*, 1983, 185; Arrondrb. Charleroi, 1 maart 1984, *J.T.T.*, 1985, 56, noot.

(82) Vred. Grivegnée, 17 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 280; Vred. St.-Jans-Molenbeek, 23 december 1982, *T.Vred.*, 1983, 144, en Vred. Brussel, 6 januari 1983, *T.Vred.*, 1983, 300.

(83) Vred., Grâce-Hollogne, 31 maart 1981, *Jur.Liège*, 1982, 266.

(84) Vred., St.-Jans-Molenbeek, 23 december 1982, *T.Vred.*, 1983, 144.

rechter slechts kan beslissen niet te bekrachtigen, als de essentiële *voornen* niet zijn gerespecteerd. Dergelijke strikte interpretatie van art. 31 dat vermeldt: "ingeval van verzet roept de overnemer de overdrager... voor de vrederechter", leidt er dan ook toe te verklaren dat *alleen de cessionaris* de zaak voor de vrederechter kan brengen (85). Een bijzonder probleem hierbij vormt de vraag of de vrederechter *betalingstermijnen* kan toestaan. In de meeste gevallen waar verzet wordt aangetekend tegen een loonoverdracht, wordt door de overdrager aan de vrederechter gevraagd een nieuw aflossingsschema voor de schuld goed te keuren en de loonoverdracht slechts te bekrachtigen *op voorwaarde* dat de spontane betalingen niet worden voldaan. Het is duidelijk dat bij een stricte interpretatie van de bevoegdheid van de vrederechter, geen sprake kan zijn van het toekennen van betalingstermijnen (86). Anderen wijzen ook hier, zoals bij loonoverdracht in een authentieke akte, op art. 1244 B.W. waardoor de rechter "niettegenstaande ieder andersluidend beding" uitstel van betaling kan verlenen (87). Volgens sommigen geldt dit artikel evenwel niet voor wie zich *buitenmatig* in schulden heeft gestort (88). Een ander vrederechter merkt op dat art. 1244 B.W. slechts geldt bij een vordering tot betaling van een schuld, terwijl het hier louter om een bekrachtiging van een loonoverdracht zou gaan (89).

Sommige rechters verwijzen voor de bevoegdheid om termijnen toe te staan naar art. 563, al. 2 Ger.W., dat luidt als volgt: "De arbeidsrechtbank, de rechtbank van koophandel en de *vrederechter* nemen kennis van de tegenvorderingen die, ongeacht hun bedrag, onder hun volstreekte bevoegdheid vallen of die ontstaan hetzij uit de overeenkomst, hetzij uit het feit dat ten grondslag ligt aan de oorspronkelijke vordering" (90). Volgens de arrondissementsrechtbank van Luik (91) evenwel, is dit artikel niet van toepassing wanneer door de wet aan een

(85) Arrondrb. Charleroi, 1 maart 1984, *J. T. T.*, 1985, 56, noot.

(86) Vred. Grâce-Hollogne, 31 maart 1981, *Jur.Liège*, 1982, 266; Vred. Paliseul, 10 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 271; Vred. Luik, 19 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 281; Vred. Grivegnée, 24 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 282; Vred. Grivegnée, 27 oktober 1982, *T.Vred.*, 1983, 85; Vred. St.-Jans-Molenbeek, 23 december 1982, *T.Vred.*, 1983, 144; Vred. Brussel, 6 januari 1983, *T.Vred.*, 1983, 300.

(87) Vred. Seraing, 5 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 268; Vred. Fléron, 9 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 269; Vred. Andenne, 1 juli 1982, *T.Vred.*, 1985, 150.

(88) Vred. Fosses-la-Ville, 24 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 275; Vred. Etterbeek, 12 oktober 1982, *T.Vred.*, 1982, 262.

(89) Vred. St.-Jans-Molenbeek, 23 december 1982, *T.Vred.*, 1983, 144. Vgl. Vred. Paliseul, 10 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 271.

(90) Vred. Seraing, 5 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 268; Vred. Fléron, 9 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 269.

Zie ook LAENENS, J., "Kroniek van het gerechtelijk recht (1982-83)", *R. W.*, 1983-84, 1467, nr. 19.

(91) Arrondrb. Luik, 10 maart 1983, *Jur.Liège*, 1983, 185.

rechter een bijzondere juridische opdracht wordt toegekend, die afwijkt van de gewone regels van het burgerlijk procesrecht. Deze rechter verwijst in dit verband naar de rechter zetelend in kort geding of de beslagrechter, die geen kennis kunnen nemen van eender welke tegenvordering.

Door een arrest van het Hof van Cassatie van 10 november 1983 (92) wordt deze discussie echter volledig in het voordeel van de vrederechter gekeerd. Het Hof komt immers tot de vaststelling dat "de vrederechter (...) in laatste aanleg uitspraak dient te doen over *alle voor hem opgeworpen betwistingen* betreffende de vorm en de grond van de overdracht en van de hoofdschuldvordering, daar anders het geschil tussen verschillende rechtscollages wordt verdeeld". In zijn conclusie wees procureur-generaal Krings (93) op *de onverbreekbare band* tussen het hoofdcontract en het contract van loonoverdracht. De wetgever heeft immers slechts twee onderscheiden akten voorgeschreven ter bescherming van de werknemer, opdat hij ten volle zou beseffen wat hij ondertekent (in tegenstelling met een authentieke akte waar alles in 1 akte kan opgenomen worden, omdat hier de notaris voorlezing doet en partijen inlicht).

Dit heeft tot gevolg dat de vrederechter, door loonoverdracht te bekrachtigen, tegelijk ook een uitvoerbare titel toekent aan de cessionaris voor de hoofdschuldvordering. Als een geschil met betrekking tot deze hoofdschuld dan voor een andere rechtbank dient betwist te worden, dan loopt men uiteraard het risico van *tegenstrijdigheden*. In die veronderstelling zou ook de *overdrager* de zaak voor de rechter van gemeen recht moeten brengen, terwijl het normaal gezien de *schuldeiser* is die een uitvoerbare titel van de rechter moet vorderen. Door de bekrachtiging van de loonoverdracht door de vrederechter beschikt de schuldeiser evenwel reeds over een uitvoerbare titel. De gewone gang van zaken is hier dus enigszins omgedraaid: normaliter moet de schuldeiser eerst over een uitvoerbare titel betreffende de hoofdovereenkomst beschikken, om slechts daarna beslag te kunnen leggen op het loon (94). Gezien de speciale procedure die door de Wet op de loonbescherming is voorgeschreven, is het dus normaal dat de overdrager voor de vrederechter alle middelen van verdediging kan inroepen tegenover de hoofdschuldvordering. Dit kan dus slaan op het bestaan zelf van de schuld of het bedrag.

(92) Cass., 10 november 1983, *Arr. Cass.*, 1983-84, nr. 140, *Pas.* 1984, I, 267, concl. Proc. Gen. KRINGS, E.; *Jur. Liège*, 1984, 29, noot De LEVAL, G.; *R. W.*, 1984-85, 832, noot, J.T., 1985, 143, *T. Vred.*, 1984, 170, noot.

(93) Cass., 10 november 1983, *Pas.*, 1984, I, 267-273, concl. Proc. Gen. KRINGS, E.

(94) Rb. Luik (Kort ged.), 11 maart 1983, *Jur. Liège*, 1983, 201.

Wat de bepaling betreft dat de vrederechter *in laatste aanleg* vonnist, geeft procureur-generaal Krings toe dat er twee interpretaties mogelijk zijn.

Men kan enerzijds aannemen dat deze regel slechts geldt voor zover de vrederechter zich *niet* over de hoofdschuldvordering moet uitspreken. In dat geval is slechts de beslissing betreffende de loonoverdracht niet voor beroep vatbaar, terwijl voor een beslissing omtrent de hoofdschuldvordering wel beroep zou mogelijk zijn (95).

Anderzijds kan men stellen dat de vrederechter, als hij bevoegd is voor het geheel van de zaak, dan ook voor het *geheel in laatste aanleg* vonnist.

Aangezien de eerste opvatting tot tegenstrijdigheden en grote moeilijkheden zou kunnen leiden, blijkt de tweede opvatting het meest aangegeven. In het eerste geval zou men immers tot een extreme situatie kunnen komen waarbij enerzijds de loonoverdracht door de vrederechter wordt bekrachtigd, in kracht van gewijsde gaat, want in laatste aanleg gewezen, en dus onmiddellijk uitvoerbaar, terwijl anderzijds een rechter in beroep de hoofdschuldvordering niet uitvoerbaar zou kunnen verklaren.

Hoewel de interpretatie dat de vrederechter over het geheel in laatste aanleg vonnist, niet helemaal voldoet omdat aan beide partijen hoger beroep wordt ontzegd, is het toch de enige die conform is aan de huidige wet.

Verschillende rechtbanken waren dan ook reeds vóór dit arrest tot dezelfde conclusie gekomen (96). Meerdere vrederechters hebben dan ook betalingstermijnen toegekend, het bedrag van de loonoverdracht beperkt of rekening gehouden met elementen betreffende de hoofdschuldvordering, zoals bijvoorbeeld de vraag of een automatisch verhogingsbeding van 15% bij niet-betaling als een verrijking zonder oorzaak kan beschouwd worden (97), of bij een lening op afbetaling of wel een voorschot werd betaald (98).

Toch is er een mogelijkheid om de uitspraak in laatste aanleg van de vrederechter te ontwijken. Als men immers aanneemt dat de nauwe

(95) Cf. TOP, F., *l.c.*, 387, n. 53. Vgl. Rb. Luik, 23 mei 1984, *Jur.Liège*, 1984, 370, noot DE LEVAL, G.

(96) Vred. St.-Gillis, 20 maart 1979, *J.T.T.*, 1979, 207, *T.Vred.*, 1979, 262; Vred. Namen, 13 oktober 1981, *Jur.Liège*, 1982, 266; Vred. Gembloux, 22 december 1981, *Jur.Liège*, 1982, 267; Vred. Fléron, 9 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 269; Vred. Herstal, 12 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 273; Vred. Hoei, 5 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 279; Vred. Andenne, 1 juli 1982, *T.Vred.*, 1985, 150; Vred. St.-Gillis, 20 januari 1983, *T.Vred.*, 1983, 146, *J.T.T.*, 1983, 324, *R.W.*, 1982-83, 2406; Vred. Wolvertem, 7 juni 1984, *R.W.*, 1984-85, 830.

(97) Vred. St.-Gillis, 20 maart 1979, *J.T.T.*, 1979, 207, *T.Vred.*, 1979, 262: vgl. Vred. Fosses-la-Ville, 24 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 275.

(98) Vred. Hamoir, 25 februari 1982, *Jur.Liège*, 1982, 277.

band tussen loonoverdracht en hoofdverbintenis de vrederechter toelaat zich over de hoofdschuldvordering uit te spreken, kan men ook in omgekeerde zin redeneren. De burgerlijke rechtbank van Luik (99) heeft aldus gesteld dat door de nauwe samenhang tussen een eis tot betaling van een som in hoofdorde en het hieraan gekoppelde verzoek tot geldigverklaring van de loonoverdracht, de burgerlijke rechtbank in dergelijk geval bevoegd is voor de twee punten, ook al behoort een afzonderlijk geformuleerd verzoek tot bekrachtiging van een loonoverdracht tot de bevoegdheid van de vrederechter. G. De Leval merkt hierbij in een noot terecht op dat in dit geval een tweede aanleg mogelijk blijft, terwijl men bovendien een uitvoerbare titel verkrijgt die als basis kan dienen voor een andere uitvoeringsmaatregel indien de loonoverdracht niet voldoet.

Wanneer men de uitvoering van een bekrachtigingsvonnis van de vrederechter betwist, dan is de rechtbank van eerste aanleg bevoegd (100). Wat in dat geval de territoriale bevoegdheid betreft, geldt hier niet art. 633 Ger.W., dat stelt: "De vorderingen inzake bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging worden uitsluitend gebracht voor de rechter van de plaats van het beslag, tenzij de wet anders bepaalt". Een loonoverdracht kan immers niet als beslag worden beschouwd: het loon wordt aan de schuldeiser toegekend, hij legt er geen beslag op. Hetzelfde vonnis bepaalt dan ook dat art. 624 Ger.W. hier van toepassing is, waarbij de keuze van de eiser bepalend is.

6. In de laatste artikelen van hoofdstuk VI van de Wet op de Loonbescherming wordt nog ingegaan op de procedure bij verandering van dienstbetrekking of beëindiging van de loonoverdracht (art. 32 en 33) (101). Er wordt ook uitdrukkelijk gesteld dat al het voorgaande niet van toepassing is op authentieke akten (art. 34), terwijl een laatste artikel (art. 35) stipuleert dat hoofdstuk VI wel van toepassing is op het *vakantiegeld*, in afwijking van art. 2, laatste lid, 1°, waar vakantiegeld niet als loon wordt beschouwd.

(99) Rb. Luik, 23 mei 1984, *Jur.Liège*, 1984, 370, noot DE LEVAL, G.

(100) Cf. Arrondrb. Luik, 26 september 1985, *Jur.Liège*, 1985, 631.

(101) Deze procedure is overigens alleen ter bescherming van de werknemer ingesteld. Een derde schuldeiser kan zich niet op de niet-naleving ervan beroepen. Zie Beslagr. Brussel, 28 november 1985, *Ann.Dr.Liège*, 1986, 155.

§ 5. SAMENLOOP

A. Verschillende beslagen

1. Samenloop van loonbeslag wegens onderhoudsverplichtingen en andere beslagen

In de regel is het voor beslag vatbaar gedeelte beperkt zoals bepaald in art. 1409 Ger.W. Wanneer echter het beslag gebeurt wegens onderhoudsverplichtingen of alimentatievorderingen zoals opgesomd in art. 1412 al.1 Ger.W. en waarvan eigenlijk art. 212 B.W. de wettelijke basis was (102), nu uitgebreid door art. 203 ter B.W., is het *voor beslag vatbaar gedeelte onbeperkt*.

Het beslag wegens onderhoudsverplichtingen heeft ook *voorwerp* op andere beslagen. In de praktijk wordt het loon eerst verminderd met de sommen die het voorwerp uitmaken van het beslag voor onderhoudsverplichtingen en slechts het saldo komt in aanmerking voor de bepaling van het voor beslag vatbaar gedeelte. Nochtans zou in toepassing van art. 1412 al.2 Ger.W. juist andersom moeten gehandeld worden nl. eerst het voor beslag vatbaar gedeelte berekenen en dan het bedrag voor onderhoudsgeld aftrekken (103). De alimentatie gerechtigde schuldeisers hebben zodoende een feitelijke voorrang op de andere beslagleggende schuldeisers daar de onderhoudsbijdragen vooraf genomen worden op het voor beslag vatbaar gedeelte en wanneer dat te klein is op de rest van het nettoloon. De prangende vraag die hier naar voor komt is of de werkelijke bedoeling van de wetgever daar ligt dat de beslagene zijn recht op het bestaansminimum verliest (104).

2. Samenloop van verschillende beslagen zonder voorrang

In deze gevallen moet eenvoudig het voor beslag vatbaar gedeelte berekend worden en gebeurt de *evenredige verdeling*. Zoals hoger beschreven krijgen de schuldeisers een met hun schuldvordering evenredig deel van het voor beslag vatbaar gedeelte, ook nog pondspondsgewijze verdeling genoemd.

(102) Cass., 12 maart 1974, R.C.J.B., 1976, 117, noot F. RIGAUX; Vred. Berchem, 5 december 1967, R.W., 1967-68, 1188.

(103) TOP, F. en DE GEYTER, K., *l.c.*, 113.

(104) Zie ook over de problematiek van de onbeperkte vatbaarheid voor beslag: Beslagr. Brussel, 16 januari 1986, *Rev.Rég.Dr.*, 1986, 66, noot BODART, M. en VAN RUYMBEKE, M.

B. Verschillende overdrachten

Het samengaan van verschillende overdrachten kan voor problemen zorgen. Aangezien het overgedragen deel van het loon uit het eigen vermogen verdwijnt, kan de werknemer het geen tweede maal overdragen. Een tweede overdracht is dan ook slechts uitvoerbaar als na de uitvoering van de eerste overdracht, nog een deel van het loon overblijft dat voor overdracht vatbaar is. De *chronologie* van de loonoverdracht is dus zeer belangrijk. De problemen rijzen hierbij echter vooral als tegen de eerste loonoverdracht verzet wordt aangetekend en tegen de tweede niet, zodat de tweede eerder uitvoerbaar wordt dan de eerste. Een voorbeeld uit de rechtspraktijk kan dit wellicht verduidelijken. Op 3 februari 1983 moest de vrederechter van St. Gillis over volgende zaak oordelen (105). Schuld-eiser A stelde op 23 december 1980 de overdrager in kennis van het feit dat hij het contract van loonoverdracht zou uitvoeren. Binnen de termijn van 10 dagen verzette de overdrager zich hiertegen. Op 22 januari 1981 stuurde schuldeiser B een gelijkaardige kennisgeving aan de overdrager. Dit keer volgde geen verzet zodat schuldeiser B op 26 februari 1981 een gecertificeerde copie van de akte van loonoverdracht naar de werkgever stuurde, zodat deze vanaf die datum overging tot inhoudingen op het loon ten gunste van schuldeiser B. Pas op 26 mei 1981 werd de loonoverdracht ten gunste van schuldeiser A door de vrederechter bekrachtigd.

Beide schuldeisers eisten het overdraagbaar deel van het loon voor zich op: schuldeiser A omdat hij het eerst de kennisgeving verstuurde, schuldeiser B omdat zijn vordering eerst uitvoerbaar was.

De vrederechter besliste, naar onze mening terecht, dat zijn bekrachtigingsvonnis terugwerkende kracht had tot aan de datum van de kennisgeving, behalve voor de gecedeerde schuldenaar, d.w.z. de werkgever. Dit betekent dat het vonnis van de vrederechter terugwerkende kracht heeft voor de bepaling van de *rangorde* tussen de verschillende schuldeisers. De werkgever daarentegen kan pas beginnen inhoudingen te doen op het loon na de betekening van het vonnis, of bij gebreke van verzet, na ontvangst van een eensluidend verklaard afschrift van de akte van overdracht.

In dit concrete geval betekent dit dat de werkgever terecht inhoudingen deed ten gunste van schuldeiser B tussen 16 februari 1981 (datum van ontvangst van het afschrift van de akte van B) en 26 mei 1981 (datum van het bekrachtigingsvonnis van A). Vanaf die datum echter waren beide akten uitvoerbaar, zodat de rangorde speelde en A voorrang had op B.

(105) Vred. St. Gillis, 3 februari 1983, *J.T.T.*, 1983, 324; *T.Vred.*, 1984, 92.

Geheel in dezelfde lijn oordeelde de vrederechter van Brussel in een gelijkwaardige zaak (106). Hier werd in beide gevallen verzet aangetekend, maar de loonoverdracht ten gunste van de tweede schuldeiser werd vroeger bekrachtigd dan die voor de eerste.

Ook hier stelde de vrederechter dat de loonoverdracht *tegenstelbaar* werd vanaf de kennisgeving, maar slechts *uitvoerbaar* vanaf de ontvangst van een eensluitend afschrift op de betekening van een bekrachtigingsvonnis. G. De Leval merkte hierbij in een noot op dat de vrederechter in dergelijke gevallen *niet* in laatste aanleg vonnist, gezien het gaat om een geschil tussen verschillende cessionarissen, en niet tussen een cessionaris en de overdrager. De Leval vroeg zich zelfs af of dit wel tot de bevoegdheid van de vrederechter behoort en of niet eerder de burgerlijke rechtbank met de beslagrechter hierover zou moeten oordelen. Er blijken inderdaad reeds dergelijke geschillen voor de burgerlijke rechtbank te zijn gebracht, maar het enige ons bekende vonnis van die aard is helaas niet gepubliceerd (107). Het is wel interessant om zien dat hier volledig anders werd geoordeeld. De rechtbank van Gent stelde immers dat de eerste geldig betekende overdracht de eerste rang heeft. De twee hoger vermelde vrederechters merkten evenwel terecht op dat in dat geval de overdrager zelf de rangorde tussen schuldeisers kan bepalen door in het ene geval wel en in het andere geval geen verzet aan te tekenen.

Ook de rechtsleer is op dit punt verdeeld. G. De Leval (108) maakt eveneens het onderscheid tussen de tegenstelbaarheid tegenover derden enerzijds en de uitvoerbaarheid anderzijds, en ziet hier een procedure die vergelijkbaar is met een bewarend beslag dat later wordt omgezet in een uitvoerbaar beslag. F. Top (109) acht het evenmin aanvaardbaar dat de schuldenaar zelf zou beslissen welke overdracht gevolgen zal hebben. Hij voegt er nog aan toe dat dit niet de bedoeling van de wetgever kan zijn geweest. Toch wijkt F. Top enigszins af van de hoger geciteerde vonnissen. Hij stelt immers dat de tweede cessionaris, die profiteert van de betwisting tussen cedent en eerste cessionaris, en dus betalingen ontvangt vanaf de uitvoerbaarheid van zijn loonoverdracht tot aan de bekrachtiging van de loonoverdracht van de eerste cessionaris, *op eigen risico* deze betalingen ontvangt en zich blootstelt aan het verhaal van de beneficiaris van de bekrachtigde overdracht (110).

(106) Vred. Brussel, 10 november 1983, *Jur.Liège*, 1984, 37, noot DE LEVAL, G.; op gelijke wijze oordeelt ook Beslagr. Brussel, 22 januari 1987, *J.T.*, 1987, 291.

(107) Rb. Gent, 25 april 1985, onuitg., aangehaald door TOP, F. en DE GEYTER, K., *l.c.*, 113.

(108) DE LEVAL, G., "Observations sur la procédure relative à la cession de la rémunération", *Jur.Liège*, 1982, 287 en ID., "Conflit entre créancier d'aliments et créanciers et cessionnaires du débiteur d'aliments" (noot onder Beslagr. Brussel, 27 januari 1986), *J.T.*, 1987, 289.

(109) TOP, F., *l.c.*, 385-386.

(110) Contra DE LEVAL, G., *o.c.*, *J.T.*, 1987, 290, nr. 4.

Bovendien reikt de terugwerkende kracht volgens F. Top niet tot de datum van de kennisgeving maar tot de datum van de verzending van het afschrift van de akte van overdracht. Dit betekent dat de cessionaris *altijd*, ook bij verzet, een afschrift van de akte zou moeten versturen om zijn vordering tegenstelbaar te maken tegenover derden. Wellicht wordt op die manier de procedure onnodig bemoeilijkt.

C. Loonbeslag en loonoverdracht

Bij samenloop tussen loonoverdracht met loonbeslag doen zich 2 mogelijkheden voor, al naargelang de loonoverdracht het beslag voorafgaat of er op volgt (111).

1. Loonoverdracht gevolgd door loonbeslag

Een geldige loonoverdracht heeft ongetwijfeld *voorrang* op een later beslag. Door de overdracht is het overgedragen deel van het loon uit het vermogen van de overdrager verdwenen. Latere schuldeisers kunnen dus uiteraard geen beslag meer leggen op iets dat niet meer tot het vermogen van de schuldenaar behoort. In die zin is hier eigenlijk geen sprake van echte samenloop, aangezien de cessionaris de nieuwe titularis is van het overgedragen deel van het loon. Het beslag is dus zonder voorwerp, maar is anderzijds wel geldig en kan uitwerking hebben als aan de loonoverdracht voldaan is.

Wanneer door de overdrager verzet werd gedaan tegen de loonoverdracht, mag de werkgever niets betalen aan de cessionaris tot de overdracht bekrachtigd is. Als hij in die tussentijd zou betalen aan een beslaglegger ingevolge een ondertussen betekend derdenbeslag, dan doet hij dit op eigen risico! Hij kan zich wel veilig stellen door de gelden te consigneren overeenkomstig art. 1407 Ger.W. Ook wanneer de uitvoering van een loonoverdracht wordt opgeschort ingevolge een overeenkomst tussen partijen en daarna door een andere schuldeiser beslag wordt gelegd op het loon, zal een opnieuw in voege treden van de loonoverdracht toch voorrang behouden (112).

Men kan de vraag stellen of de voorrang van de loonoverdracht ook geldt tegenover een later *beslag wegens onderhoudsgelden*. Dit probleem betreffende de voorrang van alimentatievorderingen wordt hierna besproken m.b.t. loonoverdracht gevolgd door loondelegatie. In ieder geval zal de alimentatiegerechtigde nog kunnen beslag leggen op het saldo van het loon

(111) TOP, F., *l.c.*, 395-399; VANACHTER, *l.c.*, 194 en TOP, F. en DE GEYTER, K., *l.c.*, 113-114.

(112) *Beslagr. Brussel*, 28 november 1985, *Ann.Dr.Liège*, 1986, 155.

aangezien voor hem ingevolge art. 1412, al. 1, 1° Ger.W. het loon onbeslagbaar is.

Uit de recente rechtspraak is ons in dit verband slechts één arrest bekend van het Arbeidshof te Luik uit 1977 (113), betreffende een geschil tussen een werkgever en een cessionaris. De werkgever had *na* de betekening van de loonoverdracht nog inhoudingen gedaan op het loon ten voordele van twee beslagleggende schuldeisers. Aangezien de werkgever dit overdraagbaar deel van het loon slechts geldig kon betalen aan de cessionaris, eiste deze laatste alle ten onrechte ingehouden bedragen voor zich op. Het Hof hield in deze zaak evenwel rekening met het feit dat de cessionaris gedurende 17 maand stilzwijgend had ingestemd met de inhoudingen ten gunste van de beslagleggers, aangezien hij al die tijd hiervan op de hoogte was zonder enig protest te uiten. Bovendien wees het Hof ook op de complexiteit van de wetgeving in dit opzicht, die als een verschoningsgrond voor de werkgever kon gelden. De werkgever werd dan ook slechts veroordeeld tot het betalen van alle inhoudingen aan de cessionaris vanaf het moment dat deze laatste bij de werkgever had geprotesteerd.

2. Loonbeslag gevolgd door loonoverdracht

Door een beslag wordt het loon onbeschikbaar. Een latere toegestane overdracht zal dan ook geen uitwerking kunnen hebben in de mate dat de rechten van derden, in casu de beslaglegger, geschonden zijn, tenzij het beslag het voor beslag vatbaar gedeelte niet volledig opsloort. De kennisgeving van de overdracht kan evenwel als een soort verzet gelden, waardoor de cessionaris kan tussenkomen in de verdeling van het bedrag van het beslag. Het beslag verleent immers geen voorrang t.a.v. andere schuldeisers (114).

D. Loonoverdracht en loondelegatie

Loondelegatie is een machtiging verleend aan de (gewezen) echtgenoot om zelf (een deel van) het loon van de partner te ontvangen. Deze machtiging kan worden verleend door de vrederechter (art. 221 B.W.) of door de voorzitter van de burgerlijke rechtbank (art. 1280 Ger.W.). Ze wordt uitvoerbaar na kennisgeving door de griffier (art. 221 B.W.) of door betekening bij deurwaardersexploot (art. 1280 Ger.W.).

De wetgever heeft een dubbele bescherming voorzien voor de alimentatiegerechtigde in art. 1412 Ger.W.: "De beperkingen bedoeld in de artikelen 1409 en 1410 (het gaat hier o.m. over de voor beslag en overdracht vatbare bedragen) zijn niet van toepassing (...) wanneer het loon (...) moet

(113) Arbh. Luik, 16 november 1977, *Jur.Liège*, 1977-78, 145.

(114) Zie hierover ook DE LEVAL, G., o.c., J.T., 1987, 289.

worden uitgekeerd aan de echtgenoot of aan een andere uitkeringsgerechtigde bij toepassing van de artikelen 203ter, 221, 301bis B.W. of van art. 1280, 5e lid Ger.W.". Dit betekent dat het *volledig* loon overdraagbaar is aan de hogervermelde uitkeringsgerechtigden.

Het tweede lid van hetzelfde artikel vervolgt: "Wanneer de bedragen die aan de werknemer verschuldigd zijn hem geheel of gedeeltelijk niet mogen worden uitgekeerd om een van de redenen in het eerste lid bedoeld, zijn die bedragen slechts vatbaar voor overdracht of beslag om een andere reden, tot beloop van het bedrag dat is vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk, *verminderd* met de bedragen die zijn overgedragen, in beslag genomen of aan de echtgenoot of de uitkeringsgerechtigde betaald, krachtens de wetbepalingen die in het eerste lid worden genoemd". Dit wil dus zeggen dat de echtgenoot of uitkeringsgerechtigde *voorrang* heeft op de andere schuldeisers.

De draagwijdte van deze voorrang is evenwel niet eenduidig geïnterpreteerd geworden in de rechtspraak hieromtrent. Er kunnen zich bij samenloop van loonoverdracht twee mogelijkheden voordoen, die hierna worden besproken (115).

1. Loondelegatie gevolgd door loonoverdracht

In dit geval is er geen enkel probleem. Vanaf de kennisgeving door de griffier of de betekening bij deurwaardersexploot, is de delegatie tegenstelbaar *erga omnes*.

Aangezien art. 1412, al.2 Ger.W. bepaalt dat het overdraagbaar deel van het loon moet verminderd worden met de delegatiesom, zal de loonoverdracht alleen uitwerking kunnen hebben als die delegatiesom kleiner is dan het overdraagbaar gedeelte, wat slechts zelden het geval zal zijn.

2. Loonoverdracht gevolgd door loondelegatie

Hier rijst wel een moeilijkheid. De vraag is immers of de voorrang van de echtgenoot of de uitkeringsgerechtigde luidens art. 1412, al. 2, Ger.W. *absoluut* is, m.a.w. of ze ook geldt tegenover een reeds van kracht geworden loonoverdracht.

De beslagrechter van Hoei antwoordde hierop *positief* (116). Volgens deze rechter hield de loonoverdracht op uitvoerbaar te zijn vanaf de betekening van de loondelegatie. Als belangrijkste argument wees hij op het feit dat art. 1412, al.2 Ger.W. geen onderscheid maakt tussen beslag of over-

(115) Vgl. TOP, F., *l.c.*, 399-400; TOP, F. en De GEYTER K., *l.c.*, 114; VAN COMPERNOLLE, J., *l.c.*, 424-425; DE LEVAL, G., *o.c.*, *J.T.*, 1987, 288-290. Zie ook VAN GEYSEL, A.-C., "Sur quelques idées reçues à propos des obligations alimentaires", *J.T.*, 1987, 341-342.

(116) Beslagr. Hoei, 30 juni 1981, *Jur.Liège*, 1982, 259.

dracht voor of na de delegatie. Hij meende dan ook dat de bedoeling van de wetgever niet zou vervuld zijn, indien een loonoverdracht vóór loondelegatie tegenstelbaar zou zijn aan deze laatste. Het Hof van Beroep te Luik bevestigde dit vonnis (117). Het Hof oordeelde dat men het overdraagbaar deel van het loon moet beoordelen op het *moment van opeisbaarheid*. Dit betekent dat het loon dat eisbaar is vóór de kennisgeving van de delegatie, overdraagbaar blijft, maar dat het loon dat eisbaar is na de kennisgeving toegekend wordt aan de echtgenoot, die hier dus van een bijzondere bescherming geniet in de vorm van een soort voorrecht. In het eerste geval is het overgedragen deel van het loon definitief overgegaan naar het vermogen van de cessionaris; niets in art. 1412, al. 2 Ger.W. laat vermoeden dat de loondelegatie een retroactieve werking zou kunnen hebben.

Er werd echter ook op een andere wijze uitspraak gedaan door de beslagrechter van Kortrijk (118). Deze rechter meent dat een geldige loonoverdracht steeds voorrang heeft op een latere loondelegatie. De partner, aan wie de delegatie is toegekend, kan immers niet *meer* ontvangen dan de echtgenoot-werknemer. De partner komt dus niet op krachtens een eigen recht, maar oefent slechts de rechten uit van de echtgenoot. Welnu door de loonoverdracht is een deel van het loon uit het vermogen van de echtgenoot-werknemer verdwenen en overgegaan in het vermogen van de cessionaris. Ook de partner kan hier dus geen aanspraak meer op maken. Volgens F. Top, is een noot bij dit vonnis, is deze interpretatie te verkiezen boven de voorgaande. Zijn argumentatie kan als volgt worden samengevat. De algemene terminologie van art. 1412, al.2 Ger.W. mag niet verhinderen rekening te houden met de eigen kenmerken van beslag, overdracht en delegatie. Het eigen kenmerk van een overdracht is nu precies dat de overnemer titularis wordt van een deel van het loon. Dit deel wordt *definitief* bepaald bij de betekening van de overdracht, en moet niet telkens opnieuw bepaald worden op het moment van de opeisbaarheid. Dit deel kan dus ook op geen enkele wijze terugkeren in het vermogen van de overdrager. F. Top wijst verder op de absurde gevolgen waartoe de tegenstelde interpretatie kan leiden: een loonoverdracht wegens onderhoudsgeld die na een andere loonoverdracht van kracht wordt, zou aldus retroactief kunnen werken en het volledig loon ten gunste van de partner kunnen terugnemen. Op die manier zou de weg openliggen voor kwaad opzet. Bovendien zou aldus een bekrachtigingsvonnis van de vrederechter kunnen buiten werking gesteld worden door een latere delegatie. Het is duidelijk dat dit niet de bedoeling kan zijn geweest van de wetgever, aldus nog steeds F. Top.

(117) Luik, 3 maart 1982, *Jur.Liège*, 1982, 258. Deze opvatting wordt ook gevolgd door VAN COMPERNOLLE, J., *l.c.*, 424.

(118) Beslagr. Kortrijk, 25 februari 1985, R.W., 1985-86, 257, noot TOP, F.

Toch schijnt de meest recente rechtspraak de eerste opvatting te volgen (119). Men spreekt in dit opzicht zelfs van een superprivilege of absolute prioriteit door de wetgever toegekend aan de betaling van alimentatieschulden. Zelfs bij een vroeger van kracht geworden loonoverdracht, zal van het beslagbaar deel van het loon eerst de volledige alimentatievordering worden afgetrokken, waarna het eventueel saldo van het beslagbaar deel aan de cessionaris zal worden toegekend. Deze werkwijze biedt voor de werknemer althans het voordeel dat hij op deze wijze meer kans maakt nog een deel van zijn loon over te houden. Bij de door F. Top voorgestane handelswijze wordt immers eerst de loonoverdracht normaal berekend en pas daarna de delegatie, die zelf aan geen loongrenzen gebonden is.

E. Loonoverdracht wegens onderhoudsverplichting

Over deze vorm van loonoverdracht is ons geen recente rechtspraak bekend (120). Zoals bij loondelegatie, heeft deze vorm van loonoverdracht bijzondere voordelen voor de begunstigde. Het overdraagbaar bedrag is hier *niet* beperkt (art. 1412, al.1, 1° Ger.W.), terwijl loonoverdrachten en loonbeslagen om een andere reden slechts kunnen gebeuren na vermindering van het overgedragen deel (art. 1412, 2de lid Ger.W.). Dit laatste is evenwel evident, gezien door de loonoverdracht het overgedragen deel van het loon uit het vermogen van de overdrager is verdwenen.

Bij samenloop met een beslag, rijzen er geen speciale problemen als deze loonoverdracht tegenstelbaar wordt *vóór* het beslag. Gebeurt dit *na* het beslag dan zal de beslaglegger in samenloop komen met een schuldeiser die een sterker recht heeft krachtens art. 1412, al.2 Ger.W. Bij samenloop van delegatie is er geen probleem als de loonoverdracht tegenstelbaar is *vóór* de betekening van de delegatie: de loonoverdracht heeft voorrang. Volgt de loonoverdracht op een delegatie, dan biedt art. 1412 Ger.W. niet langer een oplossing, want beide vormen van loonafstand staan op gelijke voet. Indien er frauduleuze bedoelingen zijn, geldt art. 391 bis Sw., terwijl in het andere geval de rechter zal oordelen welke verplichtingen voorrang hebben. Ingevolge het nieuwe art. 1390 ter Ger.W. heeft de rechter inderdaad de bevoegdheid om de verdeling onder de verschillende alimentatiegerechtigden te bepalen. Indien het loon reeds het voorwerp uitmaakte van delegatie of beslag uit hoofde van alimentatie, zal de griffier bij een nieuwe delegatievordering de reeds bestaande begunstigde van de delegatie of de beslaglegger uitnodigen om voor de rechter te verschijnen. De verweerder mag dan ook de schuldeisers die niet over een delegatie beschikken of geen beslag hebben gelegd in de zaak betrekken.

(119) Beslagr. Brussel, 27 januari 1986, *J.T.*, 1987, 288, noot DE LEVAL, G., Beslagr. Brussel, 25 mei 1987, *Jur.Liège*, 1987, 1001.

(120) Zie hierover TOP, F., *l.c.*, 400-402.

BESLUIT

Het is opvallend hoezeer de rechtspraak over loonoverdracht het probleem van de bevoegde rechter betreft. In de rechtspraak bestaat de neiging om het pleit te beslechten in het voordeel van de vrederechter, maar het probleem van de aanleg wordt niet duidelijk opgevangen.

Het begrip delegatie bij een alimentatievordering vraagt ook een duidelijker omschrijving want ook hier is de rechtsleer het er niet over eens of dit begrip onder de notie beslag valt of niet.

Inzake beslag is het opvallend dat de wetgever niet optreedt om de controverse waartoe rechtspraak en rechtsleer aanleiding geven te beslechten. Immers, de artikelen 1408-1412 Ger.W. werden opgemaakt met het oog op de garantie van een minimum aan bestaansmiddelen terwijl deze bescherming zou vervallen voor de onderhoudsplichtige, wat ons niet verdedigbaar lijkt.